

ZARZĄDZENIE NR 4.
MINISTRA ŚRODOWISKA¹⁾

z dnia 14 stycznia 2014 r.

w sprawie zadań ochronnych dla Pienińskiego Parku Narodowego

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 oraz art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, 628 i 842) zarządza się, co następuje:

§1. Ustanawia się zadania ochronne dla Pienińskiego Parku Narodowego, zwanego dalej „Parkiem”.

§2. Zadania ochronne, o których mowa w § 1, obejmują:

- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków, stanowiące załącznik nr 1 do zarządzenia;
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań, stanowiący załącznik nr 2 do zarządzenia;
- 3) opis sposobów ochrony czynnej gatunków roślin i zwierząt, stanowiący załącznik nr 3 do zarządzenia;
- 4) wskazanie obszarów objętych ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową, stanowiące załącznik nr 4 do zarządzenia;
- 5) ustalenie miejsc udostępnianych w celach naukowych, edukacyjnych i turystycznych oraz maksymalnej liczby osób mogących przebywać jednocześnie w tych miejscach, stanowiące załącznik nr 5 do zarządzenia.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

MINISTER ŚRODOWISKA

Maciej H. Grabowski

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej – środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 248, poz. 1493 i Nr 284, poz. 1671).

MINISTER ZDROWIA

Marek H. Gradowski

IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROZEŃ WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROZEŃ I ICH SKUTKÓW

I. Zagrożenia wewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Grunty obcej własności występujące w granicach Parku, obejmujące około 42% wszystkich gruntów	1. Wykup gruntów prywatnych w Parku. 2. Działania na rzecz przejęcia gruntów Skarbu Państwa niebędących w użytkowaniu wieczystym Parku
2	Zaniechanie rolniczego użytkowania gruntów rolnych stanowiących własność prywatną, skutkujące zanikiem cennych zbiorowisk i gatunków związanych z mozaiką krajobrazu oraz powodujące zubożenie walorów krajobrazowych	1. Wspieranie ekstensywnej działalności rolniczej na rolnych terenach prywatnych. 2. Wykup gruntów lub uzyskanie zgody właściciela gruntu na wykonanie zabiegu ochronnego. 3. Wprowadzenie zabiegów ochronnych polegających na koszeniu łąk, usuwaniu biomasy lub kontrolowanym spalaniu zebranej biomasy, nawożenie kompostem. 4. Prace pielęgnacyjne w starych sadach
3	Presja na zabudowę terenów prywatnych w Parku, skutkująca zmniejszaniem powierzchni terenów rolniczych, utratą funkcjonalności korytarzy ekologicznych oraz wzmoczoną synantropizacją	1. Wykup gruntów prywatnych. 2. Dążenie do wprowadzania postanowień w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego ograniczających presję urbanizacyjną na obszarze Parku
4	Zanikanie populacji rzadkich, zagrożonych i chronionych gatunków roślin i grzybów w wyniku procesów naturalnych, zaniechania użytkowania, nadmiernej eksploatacji, bądź oddziaływania człowieka	1. Ochrona biotopów (w tym na najcenniejszych gruntach prywatnych). 2. Hodowla zachowawcza gatunków tych roślin w ogródkach Parku. 3. Wspomaganie populacji naturalnych materiałem hodowlanym. 4. Deponowanie materiału nasiennego w banku nasion. 5. Zachowanie odpowiednich mikrosiedlisk leśnych poprzez pozostawienie części drewna do mineralizacji
5	Naturalne pojawianie się drzew i krzewów w cennych przyrodniczo ekosystemach nieleśnych	Usuwanie drzew, krzewów i ich odrośli oraz krzewów malin z ekosystemów nieleśnych
6	Zanikanie ekosystemów pastwiskowych w wyniku zaprzestania użytkowania pasterskiego	Kulturowy wypas owiec na wybranych obszarach
7	Zanikanie populacji rzadkich, zagrożonych i chronionych gatunków zwierząt w wyniku procesów naturalnych, zaniechania użytkowania, nadmiernej eksploatacji, bądź oddziaływania człowieka	1. Ochrona biotopów i miejsc rozrodu. 2. Tworzenie i utrzymanie zastępczych miejsc rozrodu. 3. Restytucja i reintrodukcja gatunków (realizacja programów aktywnej ochrony). 4. Wykup gruntów. 5. Odłowy lub rozrzedzenie przegęszczonych populacji. 6. Utrzymanie drożności i bezpieczeństwa szlaków migracji
8	1. Niezgodność z siedliskiem składu gatunkowego	Przebudowa drzewostanów, regulacja struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów:

	drzewostanów. 2. Niewłaściwa struktura przestrzenna i wiekowa drzewostanów pochodzących z nasadzeń	1) porządkowanie powierzchni i przygotowanie gleby pod odnowienia, 2) odnowienie lasu w drodze samosiewu, siewu lub sadzenia, 3) dolesianie luk i przerzedzeń sadzonkami produkowanymi we własnej szkółce, 4) wykonywanie poprawek i uzupełnień, 5) pielęgnacja upraw, 6) wprowadzanie podszytów zgodnych z siedliskiem, 7) wykonywanie cięć pielęgnacyjno-hodowlanych i ochronnych, 8) utrzymywanie odpowiedniej struktury zbiorowiska leśnego
9	Zachwianie zdrowotności i stabilności drzewostanów związane ze skutkami wzmożonego występowania grzybów patogenicznych (opieńka (<i>Armillaria</i> spp.), huba korzeniowa (<i>Heterobasidion annosum</i>)), owadów kambiofagicznych (kornik drukarz <i>Ips typographus</i>), jeleniowatych oraz czynników abiotycznych, w szczególności huraganowych wiatrów	1. Prognozowanie występowania owadów przez: 1) wykładanie pułapek, 2) wyszukiwanie i usuwanie niektórych zasiedlonych drzew stojących. 2. Usuwanie niektórych drzew przewróconych lub złamanych w wyniku działania czynników abiotycznych. 3. Rozdrabnianie części gałęzi i resztek po wyróbce drewna z pozostawieniem ich na powierzchni. 4. Korowanie surowca drzewnego. 5. Chwywanie owadów w pułapki. 6. Stosowanie repelentów. 7. Grodzenie upraw. 8. Otrząsanie okiści. 9. Utrzymanie przejezdności dróg zrywkowych, infrastruktury technicznej typu mosty, przepusty. 10. Konserwacja i ewentualne remonty bindugi
10	Zanikanie lub zubażanie walorów widokowych w wyniku zasłaniania punktów widokowych przez drzewa i krzewy	1. Utrzymanie miejsc o dużych walorach widokowych w formie bezleśnej (koszenie i odkrzaczanie polan). 2. Wycinanie drzew i krzewów lub przycinanie gałęzi w miejscach atrakcyjnych widokowo (punktach i ciągach widokowych). 3. Wykup gruntów. 4. Działania na rzecz wprowadzenia postanowień, ograniczających zasłanianie punktów widokowych przez drzewa i krzewy, w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego
11	Niszczenie obiektów kulturowych na terenie Parku w wyniku procesów naturalnych bądź działalności człowieka	1. Prowadzenie remontów i zabezpieczanie obiektów kulturowych znajdujących się na terenie Parku, w tym zwłaszcza Zamku Czorsztyn i Zamku Pieniny. 2. Odtworzenie i bieżące utrzymanie kapliczek oraz innych obiektów kulturowych. 3. Kultywowanie tradycji i zwyczajów lokalnych
12	Zanikanie terenów wilgotnych, podmokłych, wilgotnych łąk i źródlisk, niewielkich oczek wodnych, starorzeczy Dunajca w wyniku poboru wód	1. Utrzymanie poziomu i przepływu wody o określonej wartości niezbędnej do zachowania gatunków i siedlisk zależnych od wód przez ograniczenie poboru wody z ujęć na terenie Parku. 2. Dążenie do likwidacji ujęć wody na terenie Parku. 3. Popieranie starań gmin o uzyskanie funduszy na wybudowanie wodociągów i ujęć położonych poza granicami Parku (infiltracyjnych, głębinowych, powierzchniowych). 4. Badanie czystości wody. 5. Ochrona terenów podmokłych przed zainwestowaniem, odwodnieniem, zniszczeniem, zalesieniem. 6. Powstrzymanie sukcesji roślin drzewiastych w łądowych ekosystemach nieleśnych. 7. Zabezpieczenie miejsc pojenia owiec przed wydeptywaniem. 8. Wykup gruntów
13	Niekontrolowana penetracja terenu	1. Ukierunkowanie ruchu turystycznego poprzez budowę

	Parku przez mieszkańców oraz zwiedzających	<p>i konserwację infrastruktury turystycznej, jednolite i czytelne oznakowanie granicy zewnętrznej Parku.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Konserwacja szlaków pieszych (odnawianie co 3-4 lata), a zgodnie z potrzebą ewentualne korekty ich przebiegu. 3. Wymiana słupów i drogowskich na węzłach komunikacyjnych. 4. Konserwacja szlaków rowerowych. 5. Konserwacja ścieżki spacerowej. 6. Wyznaczanie nowych szlaków. 7. Utrzymanie obiektów przeprawy przez Dunajec w Szczawnicy. 8. Utrzymanie obiektów Przystani Flisackiej w Sromowcach Wyżnych-Kątach. 9. Utrzymanie tradycyjnego spływu Przełomem Dunajca. 10. Wykonanie i konserwacja ścieżek edukacyjnych. 11. Konserwacja szlabanów metalowych. 12. Instalowanie nowych szlabanów w celu uniemożliwienia wjazdów pojazdów na tereny chronione. 13. Budowa zapór (z żerdzi, kłód, gałęzi) w miejscach nielegalnej penetracji (ścieżki, wjazdy, itp.). 14. Kontrola terenu przez służby Parku. 15. Edukacja ekologiczna. 16. Egzekwowanie regulaminu zwiedzania. 17. Zbieranie odpadów w celu uniknięcia synantropizacji niektórych gatunków zwierząt. 18. Ustawianie tablic informacyjnych z regulaminem Parku i piktogramów
14	Mącenie wód potoków w wyniku oddziaływania ruchu turystycznego na szlakach przebiegających wzdłuż potoków	<ol style="list-style-type: none"> 1. W miejscach, w których jest to technicznie możliwe, maksymalne odsunięcie szlaków turystycznych od potoków. 2. Utrzymanie w dobrym stanie szlaków znajdujących się w sąsiedztwie potoków. 3. Budowa i utrzymanie mostków i przepustów na przecięciu szlaków turystycznych z potokami
15	Zmniejszanie liczebności wybranych gatunków ichtiofauny przede wszystkim na skutek fragmentacji Dunajca w wyniku budowy Zespołu Zbiorników Wodnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyłączenie z odłowów ryb i wędkarstwa wód powierzchniowych położonych w granicach Parku, w tym zatoka Harczygrunt i Dunajec. 2. Dążenie do ograniczania gwałtownych, dobowych wahań poziomu wód zrzucanych z Zespołu Zbiorników Wodnych Czorsztyn-Niedzica i Sromowce Wyżne. 3. Restytucja wybranych gatunków ryb
16	Zanik naturalnych procesów o charakterze katastrof na Dunajcu w wyniku budowy Zespołu Zbiorników Wodnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczenie redukcji fal powodziowych na Dunajcu, co zapobiegnie sukcesji na wyspach i żwirowiskach. 2. Usuwanie z wybranych miejsc drzew i krzewów wkraczających na żwirowiska
17	Degradacja warstwy rumoszu zalegającego skaliste dno potoków w miejscach gdzie zrywka drewna odbywa się w korycie potoku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczanie zrywki drewna korytami potoków do okresu zimowego, po zlodzeniu koryta potoku. 2. Pobieranie rumoszu z dna potoków wyłącznie podczas czyszczenia zbiorników przeciwpożarowych oraz ujęć wody. 3. Wykup terenów leśnych
18	Masowe pojawianie się gatunków roślin obcego pochodzenia (dolina Dunajca) oraz rodzimych gatunków inwazyjnych (Majerz)	<p>Eliminacja gatunków niepożądanych:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) barszcz Sosnowskiego (<i>Heracleum sosnowskyi</i>), 2) rdestowiec ostrokończysty (<i>Reynoutria japonica</i>), 3) rdestowiec sachaliński (<i>R. sachalinensis</i>), 4) ostrożeń polny (<i>Cirsium arvense</i>)
19	Niszczenie upraw leśnych i młodników przez zwierzęta na terenach objętych ochroną czynną	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zabezpieczanie upraw leśnych i odnowień przed zgryzaniem poprzez stosowanie: <ol style="list-style-type: none"> 1) repelentów, 2) osłonek mechanicznych, 3) wykonanie nowych ogrodzeń oraz naprawianie już

		istniejących. 2. Regulacja populacji zwierząt
20	Niszczanie upraw rolnych oraz wykopywanie przez dziki (<i>Sus scrofa</i>) bulw i kłaczy rzadkich gatunków storczyków na łąkach	1. Ograniczanie liczebności dzików (<i>Sus scrofa</i>). 2. Wykonywanie poletek zaporowych
21	Pojawienie się inwazyjnych i ekspansywnych gatunków zwierząt obcego pochodzenia	Eliminacja gatunków niepożądanych: 1) piżmak (<i>Ondatra zibethica</i>), 2) jenot (<i>Nyctereutes procyonoides</i>), 3) norka amerykańska (<i>Neovision vison</i>)
22	Ograniczenie różnorodności biologicznej i zmniejszenie puli genowej w obrębie gatunku w wyniku pobierania materiału rozmnożeniowego z tych samych osobników	1. Zbiór nasion z wybranych drzew pochodzących z różnych części Parku z dopuszczeniem pozyskiwania nasion z osobników rosnących na obszarze ochrony ścisłej (zgodnie rejestrem Leśnego Materiału Rozmnożeniowego). 2. Hodowla odpowiedniego materiału sadzeniowego
23	Ograniczenie wzrostu i rozwoju upraw poprzez roślinność zielną i krzewy w sztucznych odnowieniach i zalesieniach	1. Zabiegi agrotechniczne. 2. Pielęgnacja upraw
24	Zamieranie gatunków drzew takich jak jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>) i wiąz górski (<i>Ulmus glabra</i>), w wyniku występowania patogenów, skutkujące zubożeniem składu gatunkowego lasu	Obserwacja procesu oraz w koniecznych przypadkach jego ograniczanie poprzez usuwanie i niszczenie zainfekowanych egzemplarzy
25	W lasach nadzorowanych: 1) nadmierne pozyskanie drewna, 2) gospodarcze wykorzystanie lasów nadzorowanych w sąsiedztwie terenów objętych ochroną ścisłą lub czynną powodujące negatywny odbiór u zwiedzających Park, 3) nieprawidłowy skład gatunkowy drzewostanów, 4) nieodpowiednie zmieszanie gatunkowe, 5) zła struktura wiekowa, 6) brak zainteresowania właścicieli zabiegami pielęgnacyjnymi i hodowlanymi	Prowadzenie przez Park nadzoru nad lasami niepaństwowymi na podstawie porozumień zawieranych ze Starostą Powiatu Nowy Targ
26	Erozja gleb i skał w rejonach szlaków turystycznych	1. Prowadzenie remontu szlaków turystycznych. 2. Wprowadzenie ogrodzeń w miejscach szczególnie podatnych na erozję lub zakrzewień gatunkami charakterystycznymi dla danego obszaru. 3. Wykonanie zabezpieczeń technicznych. 4. Wykupy obszarów szczególnie zagrożonych lub ustanowienie służebności gruntowych (polegających na wpisaniu do ksiąg wieczystych stałego zezwolenia na przejście szlaku turystycznego przez grunty prywatne). 5. Okresowe lub stałe zamykanie szlaków i fragmentów Parku dla zwiedzania. 6. Wykonanie zabezpieczeń dróg przed spadającymi odłamkami skalnymi. 7. Dopuszczenie do ruchu pojazdów mechanicznych, w tym motorów, po drogach gruntowych położonych w Parku, dla

		właścicieli gruntów prywatnych położonych w Parku wyłącznie w czasie wykonywania czynności gospodarczych
27	Abrazja i osuwiska w rejonie Zespołu Zbiorników Wodnych Czorsztyn-Niedzica-Sromowce Wyżne na skutek falowania wody w zbiornikach	1. Prowadzenie obserwacji osuwisk i abrazji na brzegach Zespołu Zbiorników Wodnych. 2. Dopuszcza się stabilizację brzegów
28	Zanieczyszczenie powietrza gazami i pyłami pochodzenia lokalnego bądź transgranicznego	1. Propagowanie alternatywnych źródeł energii wśród ludności miejscowej. 2. Modernizacja systemów grzewczych w obiektach Parku na wykorzystujące energię odnawialną i tzw. czystą energię. 3. Ocieplanie budynków stanowiących własność Parku. 4. Edukacja ekologiczna
29	Penetracja i niszczenie jaskiń oraz utworów skalnych w wyniku nielegalnej eksploracji	Zabezpieczenie wejść do najcenniejszych jaskiń położonych w Parku
30	Wiosenne wypalanie traw na nieużytkowanych gruntach	1. Edukacja ekologiczna i przeciwpożarowa. 2. Patrole służb Parku w okresie największego zagrożenia. 3. Utrzymanie baz sprzętu przeciwpożarowego z właściwym wyposażeniem. 4. Utrzymanie samochodu wyposażonego w sprzęt gaśniczy. 5. Utrzymanie i bieżące czyszczenie punktów czerpania wody oraz dojazdów do nich. 6. Utrzymanie przejezdności dróg dojazdowych w granicach Parku
31	Niszczenie infrastruktury Parku w wyniku procesów naturalnych bądź działalności człowieka	Prowadzenie remontów i zabezpieczanie nawierzchni ciągów komunikacyjnych na terenie Parku, w tym drogi pienińskiej w Szczawnicy

II. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Zanikanie populacji rzadkich, zagrożonych i chronionych gatunków roślin, szczególnie małych izolowanych populacji	1. Ochrona biotopów (w tym na najcenniejszych gruntach prywatnych). 2. Hodowla zachowawcza zagrożonych gatunków roślin w ogródkach Parku. 3. Deponowanie materiału nasiennego w banku nasion
2	Inwazja gatunków obcych lub niepożądanych	Eliminacja gatunków obcych i niepożądanych
3	Obniżenie zdrowotności świerczyn związane z liczniejszym pojawieniem się zasnuj (<i>Cephalzia</i> spp.)	Próbne poszukiwania larw zasnuj (<i>Cephalzia</i> spp.)
4	Obniżenie zdrowotności drzewostanów jodłowych	Określanie przyczyn wystąpienia zjawiska (kompleksowe badania naukowe) i podjęcie niezbędnych działań
5	Ograniczenie procesu przebudowy drzewostanów z powodu niedostatecznej produkcji materiału szkółkarskiego (brak odpowiednich nasion, infekcje sadzonek)	1. Zbiór nasion z drzew miejscowego pochodzenia. 2. Utrzymanie produkcji szkółkarskiej na właściwym poziomie (stosowanie niezbędnych zabiegów pielęgnacyjnych i ochronnych)
6	Występowanie pożarów	1. Utrzymanie przejezdności dróg pożarowych. 2. Usuwanie suchych części roślin wzdłuż szlaków. 3. Gaszenie pożarów. 4. Budowa i utrzymanie punktów czerpania wody

III. Zagrożenia zewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
-----	--------------------------------	--

1	Fragmentacja i izolacja obszaru Parku wynikająca ze zbyt małej powierzchni Parku i otoczenia go przez tereny zurbanizowane	<p>1. Zachowanie przed zainwestowaniem istniejących korytarzy ekologicznych łączących Park z terenami sąsiednimi przez promowanie odpowiednich zapisów w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.</p> <p>2. Dążenie do ograniczenia zabudowy istniejących korytarzy ekologicznych – na etapie opiniowania decyzji o warunkach zabudowy</p>
2	Obniżanie poziomu wód gruntowych	Ograniczanie liczby ujęć wody powodujących obniżanie się poziomu wód gruntowych w Parku
3	Zanieczyszczanie wód i gleby ściekami, środkami ochrony roślin i nawozami oraz odpadami i metalami ciężkimi	<p>1. Budowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków i kolektorów w miejscowościach otaczających Park.</p> <p>2. Likwidacja nielegalnych składowisk odpadów na obszarze Parku.</p> <p>3. Zbieranie odpadów, szczególnie przy szlakach turystycznych.</p> <p>4. Segregacja odpadów.</p> <p>5. Propagowanie rozwiązań mających na celu ograniczenie ruchu kołowego na obszarze Parku.</p> <p>6. Propagowanie rolnictwa ekologicznego.</p> <p>7. Edukacja ekologiczna</p>
4	Zmniejszanie liczebności wybranych gatunków ichtiofauny	<p>1. Działania na rzecz wyłączenia niektórych wód powierzchniowych z odłowów ryb i wędkarstwa w otulinie Parku.</p> <p>2. Restytucja wybranych gatunków ryb</p>
5	Zmiany wywołane budową Zespołu Zbiorników Wodnych	<p>1. Prowadzenie obserwacji zmian klimatycznych na terenie Parku.</p> <p>2. Działania na rzecz ograniczenia zabudowy do istniejących nisz osadniczych w Parku.</p> <p>3. Wnioskowanie o utrzymanie istniejącego zakazu używania na Zbiorniku Czorsztyńskim jednostek pływających z napędem spalinowym, z wyjątkiem:</p> <p>1) jednostek pływających, których użycie jest konieczne do celów bezpieczeństwa publicznego lub do utrzymania cieków i Zbiornika, w szczególności jednostek pływających: Policji, Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, Państwowej Straży Rybackiej, Państwowej Straży Pożarnej, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej, Zespołu Elektrowni Wodnych Niedzica S.A., Pienińskiego Parku Narodowego i Urzędu Żeglugi Śródlądowej w Krakowie oraz innych służb podczas wykonywania czynności służbowych;</p> <p>2) statków spacerowych, świadczących usługi w zakresie przewozu pasażerów, jeżeli używają silników spalinowych powodujących hałas w granicach dopuszczalnego poziomu określonego w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 826, późn. zm.);</p> <p>3) jednostek pływających używanych w zawodach sportowych i treningach w klubach i organizacjach sportowych;</p> <p>4) jednostek pływających wyposażonych w silniki spalinowe o mocy do 7,46 kW (10 KM) w czasie manewrów wykonywanych w obrębie wyznaczonych miejsc cumowania.</p> <p>4. W celu ograniczenia niekorzystnych skutków zmian reżimu wodnego Dunajca, wywołanych budową Zespołu Zbiorników Wodnych Czorsztyn-Niedzica i Sromowce Wyżne (w szczególności zmian składu gatunkowego ichtiofauny, zanikania zwirowisk i kamieńców), dążenie do wprowadzenia rozwiązań minimalizujących ten wpływ w instrukcjach gospodarki wodnej dla Zespołu Zbiorników Wodnych Czorsztyn-</p>

		Niedzica i Sromowce Wyżne
6	Zanik walorów i wartości kulturowych szczególnie widoczny w nowym budownictwie i zagospodarowaniu terenu	1. Wykonanie i udostępnienie gminom „Katalogu form budownictwa dla miejscowości położonych w otulinie Parku”. 2. Prowadzenie zajęć edukacyjnych z młodzieżą oraz szkoleń i konferencji dla nauczycieli
7	Lokalizacja wolnostojących reklam i bilbordów obniżających walory widokowe	1. Ograniczenie lokalizacji reklam i bilbordów wyłącznie do terenów zabudowanych w obszarze Parku (zakładane reklamy i bilbordy powinny być dostosowane do istniejącej zabudowy, w tym nie przewyższając jej wysokościowo). 2. Dążenie do wprowadzenia powyższych ograniczeń do studiów uwarunkowań i kierunkach zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. 3. Współpraca z Powiatowym Zarządem Dróg w Nowym Targu. 4. Edukacja ekologiczna

IV. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Wybudowanie wyciągu narciarskiego na Toporzyskowie w Krościenku nad Dunajcem	Wprowadzenie w życie działań, mogących ograniczyć szkodliwość inwestycji
2	Wybudowanie nowego wyciągu krzesełkowego i tras narciarskich na Szafranówkę w Szczawnicy	Działania na rzecz rezygnacji z planów budowy nowego wyciągu
3	Ograniczenie lub przecięcie korytarza ekologicznego łączącego Pieniny z Beskidem Sądeckim przez wybudowanie stacji benzynowej lub kompleksu handlowego na Piaskach w Szczawnicy	Utrzymanie dotychczasowego zagospodarowania terenu lub określenie warunków realizacyjnych dla inwestycji umożliwiających dalsze funkcjonowanie korytarza ekologicznego
4	Wzrost zanieczyszczeń powietrza	Propagowanie odnawialnych źródeł energii, termomodernizacja obiektów
5	Budowa masztów telefonii komórkowej i innych wysokich budowli na terenach o wysokich walorach krajobrazowych	1. Działania na rzecz wprowadzenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego postanowień ograniczających szkodliwość inwestycji. 2. Propagowanie rozwiązań alternatywnych. 3. Edukacja ekologiczna

¹⁾ Zagrożenia uszeregowano od najistotniejszego.

OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW, Z PODANIEM RODZAJÓW, ROZMIARU
I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ

I. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach objętych ochroną ścisłą

A. W ekosystemach leśnych

Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
Wykonanie pomiarów nieinwazyjnych na stałych powierzchniach badawczych	156 stałych powierzchni badawczych	Obszary objęte ochroną ścisłą

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
Usuwanie gatunków obcego pochodzenia: 1) barszcz Sosnowskiego (<i>Heracleum sosnowskyi</i>), 2) rdestowiec ostrokończysty (<i>Reynoutria japonica</i>), 3) rdestowiec sachaliński (<i>R. sachalinensis</i>)	Według potrzeb	Przełom Dunajca – żwirowiska, brzegi rzeki ²⁾

C. Inne, według specyfiki Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	1. Naprawa i konserwacja szlaków turystycznych: 1) bieżące utrzymanie i naprawa nawierzchni szlaków, 2) udrażnianie rowków odpływowych. 2. Naprawa i konserwacja infrastruktury turystycznej, w tym: 1) oznakowań, 2) drogowskazów na węzłach komunikacyjnych, 3) tablic edukacyjno-informacyjnych, 4) ławek, 5) barier i poręczy, 6) ogrodzeń przy szlakach turystycznych. 3. Usuwanie drzew połamanych i wywróconych na szlaki turystyczne	Według potrzeb	Szlaki turystyczne i obiekty zlokalizowane przy szlakach turystycznych ²⁾
2	Remont szlaku przez: 1) montaż przepustów drewnianych, krawężników, schododrabin, pomostów, 2) uzupełnienie nawierzchni (transport, rozbijanie i ubijanie materiału na powierzchni szlaku), 3) wykonanie zabezpieczeń	Okolo 2300 m	Fragmenty szlaku niebieskiego od Bystrzyka do Czorsztyna ²⁾

	przed osuwaniem się ziemi, 4) uzupełnienie lub wymiana barier metalowych i drewnianych		
3	Zapewnienie bezpieczeństwa osób na szlakach przez: 1) bieżące utrzymanie zabezpieczenia dróg publicznych oraz szlaków turystycznych przed spadającymi odłamkami skalnymi, 2) usuwanie drzew lub ich fragmentów zagrażających bezpieczeństwu turystów	Według potrzeb	Obszary objęte ochroną ścisłą ²⁾
4	1. Remont dróg dojazdowych. 2. Utrzymanie przejazdu między łąkami	Według potrzeb	Fragmenty dróg w Obwodach Ochronnych Pieninki, Macelowa Góra i Zielone Skałki ²⁾
5	Konserwacja i naprawa zabezpieczenia wejścia do Jaskini Ociemne	1 jaskinia	Oddział 7
6	Konserwacja i ochrona kapliczek, krzyży przydrożnych, tablic pamiątkowych	Według potrzeb	Teren Parku ²⁾
7	Ochrona granic gruntów Skarbu Państwa w wieczystym użytkowaniu Parku: 1) odmalowanie słupków granicznych, 2) przecięcie wizury	1. Około 150 słupków. 2. Około 3500 m wizury	Teren Parku ²⁾
8	Ochrona walorów widokowych polegająca na przebudowie linii energetycznych i teletechnicznych z napowietrznych na kablowe podziemne	Według potrzeb i możliwości	Teren Parku ²⁾
9	Wykonanie pomiarów zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi i pierwiastkami śladowymi	Według potrzeb	Teren Parku

II. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach objętych ochroną czynną

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Zapewnienie ciągłości produkcji rodzimego materiału sadzeniowego: 1) zbiór materiału nasiennego (szyszki modrzewia polskiego (<i>Larix decidua</i> subsp. <i>polonica</i>), nasiona drzew liściastych),	10 kg (5 kg szyszek, 5 kg nasion)	Obwód Ochronny Pieninki, Zielone Skałki, Macelowa Góra – zbiór z wytypowanych drzew ²⁾

	2) hodowla, pielęgnacja i ochrona materiału sadzeniowego w szkółce leśnej, 3) utrzymanie istniejących obiektów oraz infrastruktury technicznej szkółki	Powierzchnia manipulacyjna szkółki – 0,68 ha	Oddział 45h ²⁾
2	Przygotowanie powierzchni pod uprawy przez usunięcie niepożądanych krzewów i zarośli	Okolo 0,7 ha	Oddziały – 36, 45, 46, 49, 52
3	Sadzenie gatunków drzew liściastych i iglastych pod koronami drzew (przebudowa drzewostanów)	Okolo 0,70 ha	Oddziały – 36, 45, 46, 49, 52
4	Sadzenie gatunków liściastych i iglastych w uprawach leśnych i młodnikach (poprawki i uzupełnienia)	Według potrzeb	Obszary objęte ochroną czynną
5	Ręczna i mechaniczna pielęgnacja gleby w uprawach leśnych i na obrzeżach lasu	Wykaszenie na powierzchni okolo 13,5 ha, zabieg powtarzany dwukrotnie w ciągu sezonu (w uzasadnionych wypadkach możliwe jest zmniejszenie bądź zwiększenie liczby zabiegów)	Oddziały – 30, 34, 35, 36, 42, 44–53 ²⁾
6	Regulacja składu gatunkowego oraz zagęszczenia drzew w drzewostanach (czyszczenia wczesne i późne)	Okolo 4,8 ha	Oddziały – 36, 45, 47-50, 52
7	Kontrolne poszukiwanie larw zasnuj (<i>Cephalzia</i> spp.) na wyznaczonych powierzchniach	19 jednostek kontrolnych	Obwody Ochronne – Macelowa Góra, Pieninki, Zielone Skałki ²⁾
8	Wyłożenie drzew pułapkowych na osobniki kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>)	Okolo 10 sztuk	Obwód Ochronny Zielone Skałki ²⁾
9	Wyłożenie pułapek zapachowych (feromonowych) na osobniki kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>), rytownika pospolitego (<i>Pityogenes chalcographus</i>) i drwalnika paskowanego (<i>Trypodendron lineatum</i>)	Okolo 100 sztuk	Obwody Ochronne – Macelowa Góra, Pieninki, Zielone Skałki ²⁾
10	Wyznaczenie i usunięcie niektórych drzew: 1) zaatakowanych przez owady i grzyby, 2) połamanych i wywróconych	W drzewostanach objętych ochroną czynną – okolo 330 m ³	Obszary objęte ochroną czynną, oddziały – 2, 3, 5, 7-13, 14B, 16A, 16B, 17-26, 28-30, 32-34, 36-39, 41, 42, 44-53, 56-59, 61, 65 ²⁾
11	Grodzenie upraw leśnych	Okolo 0,3 ha	Oddziały – 36, 49
12	Naprawa istniejących ogrodzeń: 1) bieżąca naprawa ogrodzeń, 2) kompleksowa naprawa grodzień	Według potrzeb	Obwody Ochronne – Macelowa Góra, Pieninki, Zielone Skałki ²⁾
		Okolo 1100 m	Oddziały – 45, 48, 50, 52
13	Likwidacja zbędnych ogrodzeń	Okolo 500 m	Oddziały – 47, 53
14	Zabezpieczenie przed zwierzyną płową upraw leśnych zapachowymi środkami	Okolo 14,7 ha	Oddziały – 34, 36, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 55, 67 ²⁾

	odstraszającymi (repelentami) oraz metodami mechanicznymi		
15	Wykonanie pomiarów na stałych powierzchniach badawczych	84 stałe powierzchnie badawcze	Obszary objęte ochroną czynną
16	Dostosowanie liczebności zwierząt łownych do istniejącej bazy żerowej – ograniczenie liczebności jelenia szlachetnego (<i>Cervus elaphus</i>) zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz. U. z 2013 r. poz. 1226)	Do 5 sztuk (wielkość redukcji będzie uzależniona od wielkości szkód oraz liczebności jeleni szlachetnych (<i>Cervus elaphus</i>))	Obszary Parku objęte ochroną czynną i krajobrazową, strefa ochronna zwierząt łownych ²⁾

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Usuwanie gatunków obcych: 1) barszcz Sosnowskiego (<i>Heracleum sosnowskyi</i>), 2) rdestowiec ostrokończysty (<i>Reynoutria japonica</i>), 3) rdestowiec sachaliński (<i>Reynoutria sachalinensis</i>)	Według potrzeb	Rzeka Dunajec – żwirowiska, brzegi rzeki i wyspy na rzece, w granicach Parku ²⁾ Żwirowiska, brzegi rzeki i wyspy na rzece Dunajec w granicach Parku ²⁾ Żwirowiska, brzegi rzeki i wyspy na rzece Dunajec w granicach Parku ²⁾
2	Usuwanie gatunku inwazyjnego – ostrożeńca polnego (<i>Cirsium arvense</i>), rozprzestrzeniającego się w sąsiedztwie leśnych upraw porolnych i na pastwiskach	Według potrzeb	Oddział 53 ²⁾
3	Usuwanie z ekosystemów łąkowych krzewów, w szczególności krzewów malin i drzew oraz ich odrośli	Na powierzchni około 1,3 ha	Oddziały – 5, 7, 8, 11, 12, 13, 16B, 17, 18, 19, 26, 28, 30, 32, 33, 36, 42, 44, 45, 49, 51, 57, 61, 62, 65 ²⁾
4	1. Koszenie i usuwanie biomasy: 1) mechaniczne dużych kompleksów łąkowych, z pozostawieniem pasów ekologicznych, 2) ręczne małych polan śródleśnych (głównie ziołoroślowych) i podmokłych miejsc na dużych polanach. 2. Dopuszczenie dodatkowego, jesiennego wypasu owiec lub krów na wykoszonych łąkach. 3. Dopuszczenie kontrolowanego spalania części skoszonej, wysuszonej i zebranej w niewielkie sterty biomasy, deponowania części biomasy na obrzeżach łąk lub pod grupami drzew, w razie potrzeby nawożenia kompostem	1. Na powierzchni około 53 ha. 2. Na całym areale dopuszczona ekstensywna działalność rolnicza. 3. Koszenie nie wcześniej niż 15 czerwca, a dla łąk o charakterze ciepłolubnym nie wcześniej niż od 15 lipca, dla polan ze stanowiskami rzadkich gatunków roślin, zwierząt i grzybów termin dostosowany indywidualnie do wymagań gatunku	Oddziały – 5, 7, 8, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 26, 28, 30, 32, 33, 36, 42, 44, 45, 49, 51, 53, 57, 61, 62, 65 ²⁾
5	Prace porządkowe w tym: 1) rozgarnianie kretowisk,	Według potrzeb	Obszary objęte ochroną czynną ²⁾

	2) wyrównywanie buchtowisk, 3) usuwanie połamanych drzew i gałęzi, itp.		
6	Usuwanie niepożądanych krzewów i drzew pojawiających się w sposób naturalny w ciepłolubnych zbiorowiskach murawowo-łąkowych oraz w zespole muraw ciepłolubnych (kserotermicznych)	Na powierzchni około 0,5 ha	Oddziały – 5n2, 26 l1, m1, 51j, p, r2, w ²⁾
7	Usunięcie krzewów zarastających miejsca występowania niepylaka apollo (<i>Parnassius apollo</i>)	Do 8 ha	Oddziały – 26, 28, 37, 38, 41, 50 ²⁾
8	Koszenie, w razie możliwości wypasanie owiec na ciepłolubnych zbiorowiskach murawowo-łąkowych	Na powierzchni około 0,5 ha	Oddział 26m1 ²⁾
9	Tradycyjny wypas owiec na kompleksie pastwiskowym Majerz lub koszenie	1. Na powierzchni 52 ha. 2. Na całym areale dopuszczona ekstensywna działalność rolnicza	Oddział 53 ²⁾
10	Naprawa i bieżące utrzymanie infrastruktury technicznej oraz obiektów służących wypasowi: 1) naprawa i uzupełnienie ogrodzenia w kompleksie pastwiskowym, 2) bieżące utrzymanie poidel zamontowanych w rejonach źródłiskowych służących do pojenia owiec	Według potrzeb	
11	Ochrona upraw rolnych oraz rzadkich łąkowych gatunków storczyków przez: 1) ograniczenie liczebności dzików (<i>Sus scrofa</i>) - zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, 2) utrzymanie poletka łowieckiego	Do 30 sztuk (wielkość redukcji będzie uzależniona od wielkości szkód oraz liczebności dzików (<i>Sus scrofa</i>))	Obszary Parku objęte ochroną czynną i krajobrazową, strefa ochronna zwierząt łownych
		0,10 ha	Oddział 37m ²⁾

C. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	1. Utrzymanie i naprawa nawierzchni szlaków turystycznych położonych w sąsiedztwie potoków lub ich odsunięcie od potoków. 2. Budowa i utrzymanie mostków	Według potrzeb	Teren Parku ²⁾
2	Preferowanie zrywki prowadzonej potokami wyłącznie w okresach zimowych	Według potrzeb	Teren Parku ²⁾
3	Usuwanie z wysp i żwirowisk rozrastających się krzewów,	Według potrzeb	Rzeka Dunajec w granicach Parku ²⁾

	zagrożających pionierskim zbiorowiskom roślin zielnych, zaliczonym do związku <i>Epilobion fleischeri</i>		
4	Likwidacja składowisk odpadów znajdujących się na terenie Parku	Według potrzeb	Teren Parku ²⁾

D. Inne, według specyfikacji Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	1. Naprawa i konserwacja szlaków turystycznych: 1) bieżące utrzymanie i naprawa nawierzchni szlaków, 2) udrażnianie rowków odpływowych. 2. Naprawa i konserwacja infrastruktury turystycznej, w tym: 1) oznakowań, 2) drogowskazów na węzłach komunikacyjnych, 3) tablic edukacyjno – informacyjnych, 4) ławek, 5) barier i poręczy, 6) ogrodzeń przy szlakach turystycznych. 3. Usuwanie drzew połamanych i wyrwconych na szlaki turystyczne	Według potrzeb	Szlaki turystyczne i obiekty zlokalizowane przy szlakach turystycznych ²⁾
2	Remont szlaków przez: 1) montaż przepustów drewnianych, krawężników, schododrabin, 2) uzupełnienie nawierzchni (transport, rozbijanie i ubijanie materiału na powierzchni szlaku), 3) wykonanie zabezpieczeń przed osuwaniem się ziemi, 4) uzupełnienie lub wymiana barier metalowych i drewnianych	Około 500 m	1. Fragmenty szlaku zielonego Kras-Sosnow. 2. Fragmenty szlaku niebieskiego Bystrzyk-Czorsztyn ²⁾
3	Zapewnienie bezpieczeństwa osób na szlakach przez: 1) bieżące utrzymanie zabezpieczenia dróg publicznych oraz szlaków turystycznych przed spadającymi odłamkami skalnymi. 2) usuwanie drzew lub ich fragmentów zagrażających bezpieczeństwu turystów	Według potrzeb	Obszary objęte ochroną czynną ²⁾
4	Remont Drogi Pienińskiej (wymiana nawierzchni)	Około 1000 m	Oddział 2
5	Remont drogi stanowiącej szlak	Około 2200 m	Fragment drogi na odcinku

	turystyczny do Krasu		Ociemne-Kras
6	1. Remont dróg dojazdowych i szlaków zrywkowych. 2. Utrzymanie przejazdu między łąkami	Według potrzeb	Fragmenty dróg w Obwodach Ochronnych Pieninki, Macelowa Góra i Zielone Skałki
7	1. Wybór reprezentatywnych miejsc objętych procesem abrazji. 2. Stabilizacja transektów. 3. Wykonanie pomiarów geodezyjnych. 4. Pobór materiału do analiz laboratoryjnych	Okolo 2000 m	Brzegi Zespołu Zbiorników Wodnych w oddziałach 44, 47 ²⁾
8	1. Naprawa i bieżące utrzymanie istniejących stacji meteorologicznych. 2. Wykonanie i bieżące utrzymanie nowych punktów pomiarowych	3 stacje, nowe punkty według potrzeb	1. Stacje meteorologiczne w Sromowcach Niżnych, na Majerzu i przy Dyrekcji Parku. 2. Teren Parku ²⁾
9	1. Usuwanie zadrzewień i zakrzewień ograniczających panoramy i ciągi widokowe. 2. Koszenie łąk stanowiących własność Skarbu Państwa. 3. Wykup łąk z rąk prywatnych i wprowadzenie zabiegów	Według potrzeb, po wcześniejszym wykonaniu projektu i porównaniu ze stanem zaleconym w projekcie planu ochrony	Teren Parku ²⁾
10	1. Zabezpieczenie ruin Zamku Czorsztyn. 2. Uporządkowanie otoczenia ruin. 3. Prace archeologiczne w rejonie wzgórza	Kontynuacja prac nad utwaleniem ruin Zamku Czorsztyn i udostępnieniem ich dla turystów	Zamek Czorsztyn – oddział 51 ²⁾
11	Konserwacja murów Zamku Pieniny w tym: 1) usuwanie roślinności porastającej mury i ich bezpośrednie otoczenie, 2) wykonanie zadaszenia z tablicami informacyjnymi nad piwnicą, 3) udostępnianie zabezpieczonych ruin do zwiedzania	Kontynuacja prac przy konserwacji ruin Zamku Pieniny i udostępnieniu ich dla turystów, wykonanie 1 zadaszenia	Zamek Pieniny – oddział 16Ac ²⁾
12	Ochrona granic gruntów Skarbu Państwa: 1) odmalowanie słupków granicznych, 2) przecięcie wizury	1. Około 250 słupków. 2. Około 3500 m wizury	Obszary objęte ochroną czynną
13	Ochrona przeciwpożarowa: 1) porządkowanie terenu z suchych części roślin wzdłuż szlaków turystycznych i punktów wypoczynkowych,	Według potrzeb, maksymalnie do 1,0 ha	1. Szlaki turystyczne: 1) zielony – na odcinku między Burzańką a Dolinami nad Gródkiem, 2) niebieski – pod Macelakiem, 3) czerwony – przy Trzech Kopcach, 4) niebieski – na odcinku między Psiarką a Kozią Górą.

	2) utrzymanie punktu czerpania wody na Białym Potoku poprzez usunięcie naniesionego rumoszu	Według potrzeb	2. Punkty wypoczynkowe – Drożyska, Pieniński Potok, Wyrobek, Szopka, Trzy Korony, Góra Zamkowa, Budziska Oddział 36 ²⁾
14	Działanie na rzecz ochrony walorów widokowych polegającej na przebudowie linii energetycznych i teletechnicznych z napowietrznych na kablowe podziemne	Według potrzeb i możliwości	Teren Parku ²⁾
15	Wykonanie pomiarów zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi pochodzenia komunikacyjnego	Według potrzeb	Teren Parku ²⁾
16	Prace inwestycyjne na szkółce: 1) remont przyłącza wodociągowego, 2) wymiana zbiornika bezodpływowego	Według potrzeb	Oddział 45

III. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach objętych ochroną krajobrazową

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Wykonanie pomiarów na stałych powierzchniach badawczych	133 stałe powierzchnie badawcze	Teren ochrony krajobrazowej
2	Wyznaczenie i usunięcie niektórych drzew: 1) zaatakowanych przez owady i grzyby, 2) połamanych i wywróconych	W drzewostanach objętych ochroną krajobrazową	
3	Przygotowanie powierzchni pod uprawy przez usunięcie niepożądanych krzewów i zarośli	Według potrzeb	
4	Sadzenie gatunków drzew liściastych i iglastych pod koronami drzew (przebudowa drzewostanów)		
5	Sadzenie gatunków liściastych i iglastych w uprawach leśnych i młodnikach (poprawki i uzupełnienia)		
6	Ręczna i mechaniczna pielęgnacja gleby w uprawach leśnych i na obrzeżach lasu	Wykaszenie na powierzchni około 1,2 ha, zabieg powtarzany dwukrotnie w ciągu sezonu (w uzasadnionych wypadkach możliwe jest zmniejszenie bądź zwiększenie liczby zabiegów)	Oddziały – 5, 60, 62, 67 ²⁾
7	Regulacja składu gatunkowego oraz zagęszczenia drzew w drzewostanach (czyszczenia wczesne i późne)	Około 0,8 ha	Oddziały – 60, 62

8	Wyznaczenie i usunięcie niektórych drzew: 1) zaatakowanych przez owady i grzyby, 2) połamanych i wywróconych	W drzewostanach objętych ochroną czynną - około 20 m ³	Oddziały – 60, 62-64 ²⁾
9	Zabezpieczenie przed zwierzyną płową upraw leśnych zapachowymi środkami odstraszającymi (repelentami) oraz metodami mechanicznymi	Około 0,2 ha	Oddział 60 ²⁾

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	1. Koszenie i usuwanie biomasy: 1) mechaniczne dużych kompleksów łąkowych, z pozostawieniem pasów ekologicznych na największych polanach, 2) ręczne małych polan śródleśnych (głównie ziołoroślowych), obrzeży i podmokłych miejsc na dużych polanach. 2. Dopuszczenie dodatkowego, jesiennego wypasu owiec lub krów na wykoszonych łąkach. 3. Dopuszczenie kontrolowanego spalania części skoszonej, wysuszonej i zebranej w niewielkie sterty biomasy, deponowania części biomasy na obrzeżach łąk lub pod grupami drzew, w razie potrzeby nawożenie kompostem	1. Na powierzchni około 43 ha. 2. Na całym areale dopuszczona ekstensywna działalność rolnicza. 3. Koszenie nie wcześniej niż 15 czerwca, dla łąk o charakterze ciepłolubnym nie wcześniej niż od 15 lipca, dla polan ze stanowiskami rzadkich gatunków roślin, zwierząt i grzybów termin dostosowany indywidualnie do wymagań gatunku	Oddziały – 1, 4, 5, 8, 12, 17, 26, 28, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 44, 47, 48, 50, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 71, 72, 73 ²⁾
2	Odkrzaczanie zarastających polan	Około 1,0 ha	1. Oddziały – 4, 70. 2. Oddziały – 1, 5, 7, 8, 12, 17, 26, 32, 34, 36, 37, 38, 39, 44, 47, 48, 50, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 72 ²⁾
3	Odtworzenie i pielęgnacja sadu: 1) usuwanie niepożądanych drzew i krzewów, 2) koszenie i usuwanie biomasy	Około 0,22 ha	Oddział 60k1 ²⁾
4	Prace porządkowe w tym: 1) rozgarnianie kretowisk, 2) wyrównywanie buchtowisk, 3) usuwanie połamanych drzew, krzewów i gałęzi, itp.	Według potrzeb	Teren ochrony krajobrazowej
5	1. Usuwanie niepożądanych krzewów i drzew pojawiających się w sposób naturalny w ciepłolubnych zbiorowiskach murawowo-łąkowych oraz w zespole muraw ciepłolubnych (kserotermicznych). 2. Koszenie i usuwanie biomasy	Na powierzchni 2,22 ha	Oddział 26k1 ²⁾

6	Usunięcie krzewów zarastających miejsca występowania niepylaka apollo (<i>Parnassius apollo</i>)	Do 3,5 ha	Oddział 72 ²⁾
---	--	-----------	--------------------------

C. Inne, według specyfiki Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	1. Naprawa i konserwacja szlaków turystycznych: 1) bieżące utrzymanie i naprawa nawierzchni szlaków, 2) udrażnianie rowków odpływowych. 2. Naprawa i konserwacja infrastruktury turystycznej, w tym: 1) oznakowań, 2) drogowskazów na węzłach komunikacyjnych, 3) tablic edukacyjno – informacyjnych, 4) ławek, 5) barier i poręczy, 6) ogrodzeń przy szlakach turystycznych. 3. Usuwanie drzew połamanych i wyrwconych na szlaki turystyczne	Według potrzeb	Szlaki turystyczne i obiekty zlokalizowane przy szlakach turystycznych w granicach Parku
2	Remont szlaków przez: 1) montaż przepustów drewnianych, krawężników, schododrabin, 2) uzupełnienie nawierzchni (transport, rozbijanie i ubijanie materiału na powierzchni szlaku), 3) wykonanie zabezpieczeń przed osuwaniem się ziemi, 4) uzupełnienie lub wymiana barier metalowych i drewnianych	Według potrzeb	1. Fragmenty szlaku zielonego Kras-Sosnów w granicach Parku. 2. Fragmenty szlaku niebieskiego od Bystrzyka do Czorsztyna ²⁾
3	Zapewnienie bezpieczeństwa osób na szlakach przez: 1) bieżące utrzymanie zabezpieczenia dróg publicznych oraz szlaków turystycznych przed spadającymi odłamkami skalnymi, 2) usuwanie drzew lub ich fragmentów zagrażających bezpieczeństwu turystów	Według potrzeb	Tereny objęte ochroną krajobrazową ²⁾
4	1. Remont dróg dojazdowych. 2. Utrzymanie przejazdu między łąkami	Według potrzeb	Fragmenty dróg w Obwodach Ochronnych Pieninki, Macelowa Góra i Zielone Skałki
5	1. Utrzymanie zieleni wokół budynków mieszkalnych oraz pawilonów edukacyjnych, w tym łąk przylegających do pawilonu	Według potrzeb	Budynki mieszkalne i pawilony edukacyjne na terenie Parku ²⁾

	<p>edukacyjnego w Sromowcach Niżnych i na Przystani Flisackiej.</p> <p>2. Utrzymanie ogródków roślin pienińskich.</p> <p>3. Wykonanie niezbędnych prac w zadrzewieniach i lasach przy dyrekcji oraz pawilonach edukacyjnych</p>		
6	Ochrona ujęcia wody przed podtopieniem przez bobra europejskiego (<i>Castor fiber</i>)	1 ujęcie wody	Oddział 56 ²⁾
7	Działanie na rzecz ochrony walorów widokowych polegającej na przebudowie linii energetycznych i teletechnicznych z napowietrznych na kablowe podziemne	Według potrzeb i możliwości	Teren Parku ²⁾
8	Wykonanie pomiarów zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi i pierwiastkami śladowymi	Według potrzeb	Teren Parku
9	<p>Uporządkowanie gospodarki ściekowej na przystani flisackiej Sromowcach Wyżnych – Kątach:</p> <p>1) likwidacja istniejącego szamba i wykonanie przyłącza do sieci kanalizacyjnej,</p> <p>2) wykonanie odwodnienia powierzchni szczelnej przystani flisackiej</p>	1 szambo, przyłącz do najbliższego punktu włączenia do istniejącej sieci kanalizacyjnej – około 2 km	Oddział 56
		1 ha	Oddział 56
10	Remont nabrzeża na przystani flisackiej w Sromowcach Wyżnych – Kątach	Według potrzeb	Oddział 56b
11	Termomodernizacja budynków wraz z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii w: 1) Stacji Naukowo-Badawczej, 2) osadach – Stara Dyrekcja i Na Łęgach	3 obiekty	Oddział 55
12	Budowa budynku wielofunkcyjnego na maszyny rolnicze i pelecarnię	1 obiekt	Oddział 53f1
13	Remont koryta młynówki	Według potrzeb	Oddział 55

¹⁾ Podział na obszary objęte ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową; oddziały oznaczone liczbami, pododdziały oznaczone literami i ewentualnie liczbami; obwody ochronne podano zgodnie z projektem planu ochrony Pienińskiego Parku Narodowego na lata 2012-2031” wykonanym przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Krakowie według stanu na dzień 1 stycznia 2010 r. Projekt planu znajduje się w siedzibie Parku w miejscowości Krościenko nad Dunajcem.

²⁾ Kontynuacja prac z lat ubiegłych.

OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ ROŚLIN, ZWIERZĄT I GRZYBÓW

I. Sposoby ochrony czynnej gatunków roślin, grzybów i zwierząt na obszarach objętych ochroną ścisłą

A. Ochrona czynna gatunków roślin i grzybów

Lp.	Nazwa grupy systematycznej	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów wykonania
1	Porosty (wszystkie gatunki występujące w Parku)	1. Kontrola składu gatunkowego na leśnych powierzchniach kołowych oraz na wybranych siedliskach naskalnych na terenie całego Parku. 2. Monitoring biotopów i obecności osobników wybranych gatunków	Zbiór próbek plech do oznaczenia gatunku
2	Grzyby (wszystkie gatunki wielkoowocnikowych występujące w Parku)	Aktualizacja listy gatunków i ich stanowisk na terenie całego Parku	Zbiór próbek owocników do oznaczenia gatunku
3	Mszaki (wszystkie gatunki występujące w Parku)	1. Aktualizacja listy gatunków i ich stanowisk na terenie całego Parku. 2. Monitoring biotopów i obecności osobników wybranych gatunków	Zbiór próbek roślin do oznaczenia gatunku
4	Rośliny naczyniowe (wszystkie gatunki występujące w Parku)	1. Aktualizacja listy gatunków i ich stanowisk na terenie całego Parku. 2. Monitoring biotopów i obecności osobników wybranych gatunków	Zbiór pojedynczych okazów do weryfikacji oznaczenia gatunku

B. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	1. Borsuk (<i>Meles meles</i>). 2. Jarząbek (<i>Bonasa bonasia</i>)	Ochrona miejsc rozrodu (nor, gniazd, schronień) i osobników młodocianych	Ograniczenie liczebności jenota (<i>Nyctereutes procyonoides</i>) gatunku obcego zgodnie z ustawą z dnia 3 października 1995 r. – Prawo łowieckie
2	Niepylak apollo (<i>Parnassius apollo</i>)	Monitoring gatunku w ramach programu aktywnej ochrony	Określenie liczebności populacji metodą znakowania i powtórnych odłowów
3	Krasopani hera (<i>Euplagia quadripunctaria</i>)	Monitoring gatunku	Obserwacje w terenie, wykonanie dokumentacji fotograficznej
4	1. Motyle: 1) szlaczkoń południowy (<i>Colias alfacariensis</i>), 2) paż żeglarz (<i>Iphyclides podalirius</i>), 3) modraszekalcon (<i>Maculineaalcon</i>), 4) modraszek arion (<i>Maculinea arion</i>).	Monitoring gatunków	Obserwacje w terenie, odłów w celu oznaczenia gatunku, dokumentacja fotograficzna

	2. Błonkówki: 1) pszczołka błękitna (<i>Andrena agilissima</i>), 2) murarka ośmiałowka (<i>Osmia cerinthidis</i>), 3) murarka pszczołkowata (<i>Osmia andrenoides</i>)		
5	Owady o znaczeniu gospodarczym: 1) kornik drukarz (<i>Ips typographus</i>), 2) rytownik pospolity (<i>Pityogenes chalcographus</i>), 3) drwalnik paskowany (<i>Trypodendron lineatum</i>)	Monitoring gatunków	Liczenie owadów odłowionych w pułapki feromonowe
6	Płazy	Inwentaryzacja płazów	Obserwacje w terenie, odłów w celu oznaczenia gatunku
7	Gady	Inwentaryzacja gadów	Obserwacje w terenie, odłów w celu oznaczenia gatunku
8	Ptaki: 1) bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>), 2) cietrzew (<i>Tetrao tetrix</i>), 3) derkacz (<i>Crex crex</i>), 4) drozd obrożny (<i>Turdus torquatus</i>), 5) dzięcioł biało-grzbiety (<i>Dendrocopos leucotos</i>), dzięcioł czarny (<i>Dryocopus martius</i>), 6) dzięcioł trójpalczasty (<i>Picooides tridactylus</i>), 7) dzięcioł zielonosiwy (<i>Picus canus</i>), 8) gąsiorek (<i>Lanius collurio</i>), 9) jarząbek (<i>Bonasa bonasia</i>), 10) muchołówka białoszyja (<i>Ficedula albicollis</i>), 11) muchołówka mała (<i>Ficedula parva</i>), 12) nagórnik (<i>Monticola saxatilis</i>), 13) orlik krzykliwy (<i>Aquila pomarina</i>), 14) orzeł przedni (<i>Aquila chrysaetos</i>), 15) orzechówka (<i>Nucifraga caryocatactes</i>), 16) pliszka górską (<i>Motacilla cinerea</i>), 17) pomurnik (<i>Tichodroma muraria</i>), 18) puchacz (<i>Bubo bubo</i>), 19) puszczyk uralński (<i>Strix uralensis</i>), 20) sokół wędrowny (<i>Falco peregrinus</i>), 21) sóweczka (<i>Glaucidium</i>	Inwentaryzacja lub monitoring wybranych gatunków ptaków	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Kontrola znanych gniazd z dystansu przy pomocy sprzętu optycznego. 3. Poszukiwanie nowych stanowisk lęgowych. 4. Wykonanie dokumentacji fotograficznej. 5. Monitorowanie gniazda sokoła wędrownego (<i>Falco peregrinus</i>) przy użyciu kamery (konserwacja zamontowanej przy gnieździe kamery z oprzyrządowaniem).

	<i>passerinum</i>), 22) włośchatka (<i>Aegolius funereus</i>)		
9	Nietoperze	Inwentaryzacja nietoperzy	Kontrola miejsc rozrodu i zimowania
10	1. Popielica (<i>Glis glis</i>). 2. Orzesznica (<i>Musccardinus avellanarius</i>)	Monitoring gatunków	Kontrola budek lęgowych dla ptaków i rozrodczych dla nietoperzy

II. Sposoby ochrony czynnej gatunków roślin, grzybów i zwierząt na obszarach objętych ochroną czynną

A. Ochrona czynna gatunków roślin i grzybów

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Pszonak pieniński (<i>Erysimum piniaticum</i>)	1. Zachowanie puli genowej roślin poprzez ochronę <i>ex situ</i> . 2. Wspomaganie naturalnej populacji poprzez ochronę <i>in situ</i>	1. Utrzymywanie w hodowli w ogródkach przy pawilonach edukacyjnych Parku. 2. Wspomaganie populacji naturalnych materiałem hodowlanym. 3. Poprawa warunków siedliskowych na stanowisku naturalnym - usuwanie krzewów i wysokich bylin (wzgórze zamkowe w Czorsztynie, oddział 51). 4. Deponowanie materiału nasiennego w banku nasion
2	Jałowiec sawina (<i>Juniperus sabina</i>)	Wykonanie zabiegów przeciwdziałających ocienieniu poszczególnych kęp	Obcięcie pojedynczych gałęzi drzew ocieniających poszczególne kępy, usunięcie krzewów w obrębie stanowisk (Facimiech, oddział 21)
3	Porosty (wszystkie gatunki występujące w Parku)	1. Kontrola składu gatunkowego na leśnych powierzchniach kołowych oraz na wybranych siedliskach naskalnych na terenie całego Parku. 2. Monitoring biotopów i obecności osobników wybranych gatunków. 3. Zachowanie puli genowej <i>in situ</i>	Zbiór próbek plech do oznaczenia gatunku Ochrona biotopów porostów realizowana w ramach zabiegów ochronnych w określonych typach ekosystemów
4	Grzyby (wszystkie gatunki grzybów wielkoowocnikowych występujące w Parku)	1. Aktualizacja listy gatunków i ich stanowisk na terenie całego Parku. 2. Zachowanie puli genowej <i>in situ</i>	Zbiór próbek owocników do oznaczenia gatunku Ochrona biotopów grzybów realizowana w ramach zabiegów ochronnych w określonych typach ekosystemów
5	Mszaki (wszystkie gatunki występujące w Parku)	1. Aktualizacja listy gatunków i ich stanowisk na terenie całego Parku. 2. Monitoring biotopów i obecności osobników wybranych gatunków. 3. Zachowanie puli genowej <i>in situ</i>	Zbiór próbek roślin do oznaczenia gatunku Ochrona biotopów mszaków realizowana w ramach zabiegów ochronnych w określonych typach

			ekosystemów
6	Rośliny naczyniowe (wszystkie gatunki występujące w Parku)	1. Aktualizacja listy gatunków i ich stanowisk na terenie całego Parku. 2. Monitoring biotopów i obecności osobników wybranych gatunków. 3. Zachowanie puli genowej <i>in situ</i>	Zbiór pojedynczych okazów do weryfikacji oznaczenia gatunku
			Ochrona biotopów roślin naczyniowych realizowana w ramach zabiegów ochronnych w określonych typach ekosystemów

B. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Niepylak mnemosyna (<i>Parnassius mnemosyne</i>)	Realizacja programu ochrony niepylaka mnemosyny (<i>Parnassius mnemosyne</i>)	Utrzymanie biotopów niepylaka mnemosyny (<i>Parnassius mnemosyne</i>) przez mechaniczne lub ręczne koszenie wybranych polan z pozostawianiem pasów ekologicznych oraz usuwanie biomasy
2	Płazy: 1) żaba trawna (<i>Rana temporaria</i>), 2) ropucha szara (<i>Bufo bufo</i>), 3) ropucha zielona (<i>Bufo viridis</i>), 4) kumak górski (<i>Bombina variegata</i>), 5) traszki: a) karpacka (<i>Lissotriton montandoni</i>), b) górską (<i>Triturus alpestris</i>), c) grzebieniastą (<i>Triturus cristatus</i>), d) zwyczajną (<i>Lissotriton vulgaris</i>)	Ochrona miejsc rozrodu płazów	1. Utrzymanie oczka wodnego, służącego jako miejsce rozrodu płazów na polanie Hałuszowska Sajba w Obwodzie Ochronnym Zielone Skałki. 2. Bieżąca konserwacja oraz wykaszanie roślinności zarastającej brzegi. 3. Prowadzenie obserwacji gatunków przystępujących w nich do rozrodu, wykonanie dokumentacji fotograficznej
3	1. Borsuk (<i>Meles meles</i>). 2. Jarząbek (<i>Bonasa bonasia</i>)	Ochrona miejsc rozrodu (nor, gniazd, schronień) i osobników młodocianych	Ograniczenie liczebności jenota (<i>Nyctereutes procyonoides</i>), gatunku obcego, zgodnie z ustawą z dnia 3 października 1995 r. – Prawo łowieckie
4	Niepylak apollo (<i>Parnassius apollo</i>)	Monitoring gatunku w ramach programu aktywnej ochrony	Określenie liczebności populacji metodą znakowania i powtórnych odłowów
5	Krasopani hera (<i>Euplagia quadripunctaria</i>)	Monitoring gatunku	Obserwacje w terenie, wykonanie dokumentacji fotograficznej
6	1. Motyle: 1) szlaczkoń południowy (<i>Colias alfacariensis</i>), 2) paż żeglarz (<i>Iphycludius podalirius</i>), 3) modraszekalcon (<i>Maculinea alcon</i>), 4) modraszek arion (<i>Maculinea arion</i>). 2. Błonkówki:	Monitoring gatunków	Obserwacje w terenie, odłów w celu oznaczenia gatunku, dokumentacja fotograficzna

	1) pszczolinka błękitna (<i>Andrena agilissima</i>), 2) murarka ośmiałówka (<i>Osmia cerinthidis</i>), 3) murarka pszczolinkowata (<i>Osmia andrenoides</i>)		
7	Owady o znaczeniu gospodarczym: 1) kornik drukarz (<i>Ips typographus</i>), 2) rytownik pospolity (<i>Pityogenes chalcographus</i>), 3) drwalnik paskowany (<i>Trypodendron lineatum</i>), 4) zasnuje (<i>Cephalzia</i> spp.)	Monitoring gatunków	1. Liczenie owadów odłowionych w pułapki feromonowe. 2. Poszukiwanie larw zasnuj (<i>Cephalzia</i> spp.) na wybranych powierzchniach próbnych w świerczynach
8	Płazy	Inwentaryzacja płazów	Obserwacje w terenie, odłów w celu oznaczenia gatunku
9	Gady	Inwentaryzacja gadów	Obserwacje w terenie, odłów w celu oznaczenia gatunku
10	Ptaki: 1) bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>), 2) cietrzew (<i>Tetrao tetrix</i>), 3) derkacz (<i>Crex crex</i>), 4) drozd obrożny (<i>Turdus torquatus</i>), 5) dzięcioł biało brzbiety (<i>Dendrocopos leucotos</i>), 6) dzięcioł czarny (<i>Dryocopus martius</i>), 7) dzięcioł trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>), 8) dzięcioł zielonosiwy (<i>Picus canus</i>), 9) gąsiorek (<i>Lanius collurio</i>), 10) jarząbek (<i>Bonasa bonasia</i>), 11) muchołówka białoszyja (<i>Ficedula albicollis</i>), 12) muchołówka mała (<i>Ficedula parva</i>), 13) nagórnik (<i>Monticola saxatilis</i>), 14) orlik krzykliwy (<i>Aquila pomarina</i>), 15) orzeł przedni (<i>Aquila chrysaetos</i>), 16) orzechówka (<i>Nucifraga caryocatactes</i>), 17) pliszka górską (<i>Motacilla cinerea</i>), 18) pomurnik (<i>Tichodroma muraria</i>), 19) puchacz (<i>Bubo bubo</i>), 20) puszczyk uralński (<i>Strix uralensis</i>), 21) sokół wędrowny (<i>Falco</i>	Inwentaryzacja lub monitoring wybranych gatunków ptaków	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Kontrola znanych gniazd z dystansu przy pomocy sprzętu optycznego. 3. Poszukiwanie nowych stanowisk lęgowych. 4. Wykonanie dokumentacji fotograficznej. 5. Monitorowanie gniazda sokoła wędrownego (<i>Falco peregrinus</i>) przy użyciu kamery (konserwacja zamontowanej przy gnieździe kamery z oprzyrządowaniem).

	<i>peregrinus</i> , 22) sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>), 23) włośchatka (<i>Aegolius funereus</i>)		
11	Nietoperze	Inwentaryzacja nietoperzy	Kontrola miejsc rozrodu i zimowania
12	1. Popielica (<i>Glis glis</i>). 2. Orzesznica (<i>Muscardinus avellanarius</i>)	Monitoring gatunków	Kontrola budek lęgowych dla ptaków i rozrodczych dla nietoperzy

III. Sposoby ochrony czynnej gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach objętych ochroną krajobrazową

A. Ochrona czynna gatunków roślin i grzybów

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Pszonak pieniński (<i>Erysimum pieninicum</i>)	1. Zachowanie puli genowej roślin poprzez ochronę <i>ex situ</i> . 2. Wspomaganie naturalnej populacji poprzez ochronę <i>in situ</i>	1. Zbiór nasion na naturalnych stanowiskach. 2. Utrzymywanie osobników w hodowli, w ogródkach przy pawilonach edukacyjnych Parku. 3. Wspomaganie populacji naturalnych materiałem hodowlanym. 4. Deponowanie materiału nasiennego w banku nasion
2	Lilia bulwkowata (<i>Lilium bulbiferum</i>)	1. Zachowanie puli genowej roślin poprzez ochronę <i>ex situ</i> . 2. Wspomaganie naturalnej populacji poprzez ochronę <i>in situ</i>	1. Zbiór nasion i cebulek (rozmnożki w kątach liści) na naturalnych stanowiskach. 2. Utrzymywanie osobników w hodowli, w ogródkach przy pawilonach edukacyjnych Parku. 3. Wspomaganie populacji naturalnych materiałem hodowlanym. 4. Deponowanie materiału nasiennego w banku nasion. 5. Poprawa warunków siedliskowych na stanowisku naturalnym (wycięcie tarniny) – na gruntach prywatnych zabieg wykonywany za zgodą właściciela
3	1. Chaber barwny w odmianie pienińskiej (<i>Centaurea triumfettii</i> var. <i>pieninica</i>) 2. Chryzantema Zawadzkiego (<i>Dendranthema zawadzkiei</i>). 3. Smagliczka skalna (<i>Alyssum saxatile</i>). 4. Posłonek alpejski skalny (<i>Helianthemum alpestre</i> subsp. <i>rupifragum</i>). 5. Posłonek rozestany pospolity (<i>Helianthemum alpestre</i> subsp. <i>obscurum</i>). 6. Oset siny (<i>Carduus glaucus</i>). 7. Aster alpejski (<i>Aster alpinus</i>). 8. Czosnek skalny (<i>Allium</i>	1. Zachowanie puli genowej roślin przez ochronę <i>ex situ</i> . 2. Wspomaganie naturalnych populacji poprzez ochronę <i>in situ</i> – w miarę potrzeb	1. Zbiór nasion i sadzonek w ogródkach przy dyrekcji Parku w Krościenku nad Dunajcem (oddział 55a) i pawilonie w Sromowcach Niżnych (oddział 26n1). 2. Przekazanie materiału rozmnożeniowego (sadzonki, nasiona) Ogrodowi Botanicznemu Uniwersytetowi Jagiellońskiemu w Krakowie. 3. Utrzymywanie w uprawie wyhodowanych roślin w Ogrodzie Botanicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie

	<p><i>montanum</i>).</p> <p>9. Pszonak Wittmanna (<i>Erysimum wittmannii</i>).</p> <p>10. Pszonak pieniński (<i>Erysimum pieninicum</i>).</p> <p>11. Kokoryczka wonna (<i>Polygonatum odoratum</i>).</p> <p>12. Sesleria skalna (<i>Sesleria varia</i>).</p> <p>13. Rozchodnik wielki (<i>Sedum maximum</i>).</p> <p>14. Bylica piołun w odmianie pienińskiej (<i>Artemisia absinthium</i> var. <i>calcigena</i>).</p> <p>15. Rojownik włośchaty (<i>Jovibarba hirta</i>).</p> <p>16. Tawuła średnia (<i>Spiraea media</i>).</p> <p>17. Jałowiec sawina (<i>Juniperus sabina</i>)</p>		
4	Porosty (wszystkie gatunki występujące w Parku)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontrola składu gatunkowego na leśnych powierzchniach kołowych oraz na wybranych siedliskach naskalnych na terenie całego Parku. 2. Monitoring biotopów i obecności osobników wybranych gatunków. 3. Zachowanie puli genowej <i>in situ</i> 	<p>Zbiór próbek plech do oznaczenia gatunku</p> <hr/> <p>Ochrona biotopów porostów realizowana w ramach zabiegów ochronnych w określonych typach ekosystemów</p>
5	Grzyby (wszystkie gatunki grzybów wielkoowocnikowych występujące w Parku)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktualizacja listy gatunków i ich stanowisk na terenie całego Parku. 2. Zachowanie puli genowej <i>in situ</i> 	<p>Zbiór próbek owocników do oznaczenia gatunku</p> <hr/> <p>Ochrona biotopów grzybów realizowana w ramach zabiegów ochronnych w określonych typach ekosystemów</p>
6	Mszaki (wszystkie gatunki występujące w Parku)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktualizacja listy gatunków i ich stanowisk na terenie całego Parku. 2. Monitoring biotopów i obecności osobników wybranych gatunków. 3. Zachowanie puli genowej <i>in situ</i> 	<p>Zbiór próbek roślin do oznaczenia gatunku</p> <hr/> <p>Ochrona biotopów mszaków realizowana w ramach zabiegów ochronnych w określonych typach ekosystemów</p>
7	Rośliny naczyniowe (wszystkie gatunki występujące w Parku)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktualizacja listy gatunków i ich stanowisk na terenie całego Parku. 2. Monitoring biotopów i obecności osobników wybranych gatunków. 3. Zachowanie puli genowej <i>in situ</i> 	<p>Zbiór pojedynczych okazów do weryfikacji oznaczenia gatunku</p> <hr/> <p>Ochrona biotopów roślin naczyniowych realizowana w ramach</p>

			zabiegów ochronnych w określonych typach ekosystemów
--	--	--	--

B. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Płazy: 1) ropucha szara (<i>Bufo bufo</i>), 2) żaba trawna (<i>Rana temporaria</i>)	Ochrona szlaku migracji płazów	1. Rozstawienie siatki wzdłuż drogi, na długości 600 m (siatka rozstawiana z dwóch stron drogi z jednej 600 m z drugiej 400 m). 2. Przenoszenie przez drogę migrujących osobników
2	Płazy: 1) żaba trawna (<i>Rana temporaria</i>), 2) ropucha szara (<i>Bufo bufo</i>), 3) ropucha zielona (<i>Bufo viridis</i>), 4) kumak górski (<i>Bombina variegata</i>), 5) traszki: a) karpacka (<i>Lissotriton montandoni</i>), b) górską (<i>Triturus alpestris</i>), c) grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>), d) zwyczajna (<i>Lissotriton vulgaris</i>)	Ochrona miejsc rozrodu płazów w Obwodzie Ochronnym Zielone Skałki	1. Utrzymanie kompleksu dwóch stawów u ujścia potoku Głębokiego, służących jako miejsca rozrodu płazów: 1) bieżąca konserwacja, 2) wykaszanie roślinności zarastającej brzegi. 2. Prowadzenie obserwacji gatunków przystępujących w nich do rozrodu, wykonanie dokumentacji fotograficznej
3	Ptaki	Dokarmianie ptaków w okresie zimy	Wyłożenie karmy dla ptaków przy osadach Parku
4	1. Borsuk (<i>Meles meles</i>). 2. Jarzabek (<i>Bonasa bonasia</i>)	Ochrona miejsc rozrodu (nor, gniazd, schronień) i osobników młodocianych	Ograniczenie liczebności jenota (<i>Nyctereutes procyonoides</i>), gatunku obcego, zgodnie z ustawą z dnia 3 października 1995 r. – Prawo łowieckie
5	Niepylak apollo (<i>Parnassius apollo</i>)	Monitoring gatunku w ramach programu aktywnej ochrony	Określenie liczebności populacji metodą znakowania i powtórnych odłowów
6	Krasopani hera (<i>Euplagia quadripunctaria</i>)	Monitoring gatunku	Obserwacje w terenie, wykonanie dokumentacji fotograficznej
7	1. Motyle: 1) szlaczkoń południowy (<i>Colias alfacariensis</i>), 2) paż żeglarz (<i>Iphyclides podalirius</i>), 3) modraszekalcon (<i>Maculinea alcon</i>), 4) modraszek arion (<i>Maculinea arion</i>). 2. Błonkówki: 1) pszczołka błękitna (<i>Andrena agilissima</i>), 2) murarka ośmiałowka (<i>Osmia cerinthidis</i>), 3) murarka pszczołinkowata (<i>Osmia andrenoides</i>)	Monitoring gatunków	Obserwacje w terenie, odłów w celu oznaczenia gatunku, dokumentacja fotograficzna
8	Owady o znaczeniu gospodarczym:	Monitoring gatunków	1. Liczenie owadów odłowionych w pułapki feromonowe.

	1) kornik drukarz (<i>Ips typographus</i>), 2) rytownik pospolity (<i>Pityogenes chalcographus</i>), 3) drwalnik paskowany (<i>Trypodendron lineatum</i>), 4) zasnuje (<i>Cephalzia</i> spp.)		2. Poszukiwanie larw zasnuj (<i>Cephalzia</i> spp.) na wybranych powierzchniach próbnych w świerczynach
9	Płazy	Inwentaryzacja płazów	Obserwacje w terenie, odłów w celu oznaczenia gatunku
10	Gady	Inwentaryzacja gadów	Obserwacje w terenie, odłów w celu oznaczenia gatunku
11	Ptaki: 1) bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>), 2) cietrzew (<i>Tetrao tetrix</i>), 3) derkacz (<i>Crex crex</i>), 4) drozd obrożny (<i>Turdus torquatus</i>), 5) dzięcioł białostrzygi (<i>Dendrocopos leucotos</i>), 6) dzięcioł czarny (<i>Dryocopus martius</i>), 7) dzięcioł trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>), 8) dzięcioł zielonosiwy (<i>Picus canus</i>), 9) gąsiorek (<i>Lanius collurio</i>), 10) jarząbek (<i>Bonasa bonasia</i>), 11) muchołówka białoszyja (<i>Ficedula albicollis</i>), 12) muchołówka mała (<i>Ficedula parva</i>), 13) nagórnik (<i>Monticola saxatilis</i>), 14) orlik krzykliwy (<i>Aquila pomarina</i>), 15) orzeł przedni (<i>Aquila chrysaetos</i>), 16) orzechówka (<i>Nucifraga caryocatactes</i>), 17) pliszka górską (<i>Motacilla cinerea</i>), 18) pomurnik (<i>Tichodroma muraria</i>), 19) puchacz (<i>Bubo bubo</i>), 20) puszczyk uralński (<i>Strix uralensis</i>), 21) Sokół wędrowny (<i>Falco peregrinus</i>), 22) sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>), 23) włośnica (<i>Aegolius funereus</i>)	Inwentaryzacja lub monitoring wybranych gatunków ptaków	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Kontrola znanych gniazd z dystansu przy pomocy sprzętu optycznego. 3. Poszukiwanie nowych stanowisk lęgowych. 4. Wykonanie dokumentacji fotograficznej. 5. Monitorowanie gniazda sokoła wędrownego (<i>Falco peregrinus</i>) przy użyciu kamery (konserwacja zamontowanej przy gnieździe kamery z oprzyrządowaniem).
12	Nietoperze	Inwentaryzacja nietoperzy	Kontrola miejsc rozrodu i zimowania
13	1. Popielica (<i>Glis glis</i>). 2. Orzesznica (<i>Muscardinus avellanarius</i>)	Monitoring gatunków	Kontrola budek lęgowych dla ptaków i rozrodczych dla nietoperzy

WSKAZANIE OBSZARÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ ORAZ KRAJOBRAZOWĄ

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem w ha
1	Ochrona ścisła	1a-f, 10a-i, 2a, c-k, 3b-m, 4a-c, f-j, 5c, d, g-j, o-w, y, z, a1, b1, c2, d2, f2, 7a-h, j, c1, 8a, f-h, 9a-d, g, h, 11b-k, 12a-g, i-l, n, o, 13a-c, f-i, l, m, 14Aa-c, 14Ba-j, 15a-h, 16Aa, b, 16Ba-c, f, 17a, b, g, h, i, p, k1, 18a,b,d,g, 19a-c, f,g, 20a-d, g, h, 21a-h, j, l, m, n, 22a-g, i, j, m, o, p, 23a-d, i 24a, 25a-k, m, n, 26a-f, h-k, m-r, t,w, x-z, a1, b1, c1, f1, 28c-g, j-t, w-y, a1, z1, 31a-c, f-j, 32a-c, f-i, k, m-p, w-z, a1, c1, d1, f1, g1, h1, j1, k1, 33a, b, d, f, h, i, 34f, l-n, 37a-f, h, 38a-c, g-j, l-o, 39a-f, a2, f2, 41a-c, f-h, k-n, 43a-j, 57a, c, f-k, m, 65 k1, 66a,b	743,92
2	Ochrona czynna	2l-r, ~c, ~d, a-c,~a,~b, 3n, o, ~a, ~b, 5a,b, k-n, x, j1, n2, 7i, k, l, d1, i1, i2, 8b-d, z, ~a, ~b, ~c, 9i-k, ~a, 10j, k, ~a, 11a, ~a, 12m, 13d, 14Bk, ~a, 16Ac, 16Bd, 17c-f, j-l, r, x-z, g1, i1, l1, m1, 18c, f, h-k, 19d, 20f, i, ~a, 21i, k, o, ~a, 22h, l, r, ~a, 23h, j, ~a, 24b, c, ~a, 25o, p, ~a, 26g, l, s, d1, l1, m1, 28b, h, i, z, i1, y1, 29a-c, i, 30a-m, p, r, s1, 32d, l, s, t, b1, i1, t1, b2, b3, b4, 33g, c1, c2, c3, 34a-d, g-j, o, r-t, 35a-f, 36a-g, g1, h1, ~c, ~d, ~f, ~g, 37g, 38d, f, ~c, 39g, 41d, i, j, 42a-n, 44a-l, i1, i2, i3, i4, 45a-r, ~c, ~d, ~f, 46a, c-g, 47a-n, 48a-i, i1, ~a, 49a-c, f-r, t, bx, l2, l3, l4, l5, l6, 50a, c-t, z1, 51, a, b, f-w, r2, 52a-p, 53a-z, a1, b1, d1, g1, h1, ~b, 56d, f, 57d, l, z, 58d, 59a, b, k-s, p1, r1, s1, t1, b2, m2, p2, 61a1, b1, d1, bx, 62x1, 65l1	532,94
3	Ochrona krajobrazowa	1g-r, 2b, ~a, ~b, 4k-r, p1, p2, ~a, ~a, 5c1-i1, k1-t1, ~a, ~b, ~c, ~d, ~f, 7m-z, a1, b1, w1, x1, 8i-y, a1, w1, y1, w2, y2, w3, w4, ~a12p-x, ~a, 13k, 17m-o, s, t, w, a1, b1, c1, d1, f1, h1, j1, i2, 18l-s, 22k, n, 23f, g, 26g1, h1, i1, j1, k1, n1, o1, s1, bx, 28b, b1, c1, d1, f1, g1, h1, j1, k1, 29d-h, j, k, ~a, ~b, 30n, o, 32l1, m1, n1, 33j, l, k1, k2, 34w-z, a1, b1, c1, d1, d2, ~a, 35g-j, ~a, 36g-x, ~a, ~b, ~h, 37l-z, a1-z1, a2-r2, x2, y2, j3, r3, j3, j4, j5, ~c, 38r-z, a1-z1, a2-y2, k3, w3, w4, ~a, ~b, ~d, ~f, 39h-z, a1-z1, b2-d2, m2, o2, p2, s2, t2, b3, p3, s3, 41ax, 42o-r, ~a, 44m-z, a1, b1, c1, a2, b2, 45c1, ax, ~a, ~b, ~g, ~h, ~i, ~j, ~k, 46b, ax, ~a, 47o-z, a1-t1, s2, t2, s3, s4, s5, ~a, ~b, 48j-z, a1-c1, x1, x2, ~a, 49d, s, w-z, a1-d1, g1-t1, x1, y1, ~a, ~b, ~c, ~d, ~f, 50b, w-z, a1-z1, a2, w2, z2, bx, 51c, d, p1, r1, ~a, ~b, ~d, ~f, ~g, 53c1, f1, i1, ax, ~a, ~c, ~d, ~f, ~g, 55a-d, g, h, ~a, ~b, ~c, ~d, 56a-c, ~a~i, 57n-y, w1, ~a, ~b, 58a-c, 59g, t-z, a1-f1, h1-n1, a2, r2, a3, m3, p3, a4, m4, a5, m5, p5, a6, m6, a7, a8, a9, ~a, 60, 61a-z, b2, c2, d2, 62a-y, p1, w1, 63, 64, 65a-z, a1-i1, m1, h2, 66c-y, ~a, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73	1094,89
Razem			2371,75

¹⁾ Podział na obszary objęte ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową; oddziały oznaczone liczbami, pododdziały oznaczone literami i ewentualnie liczbami; obwody ochronne podano zgodnie z projektem planu ochrony Pienińskiego Parku Narodowego na lata 2012-2031" wykonanym przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Krakowie według stanu na dzień 1 stycznia 2010 r. Projekt planu znajduje się w siedzibie Parku w miejscowości Krościenko nad Dunajcem.

**USTALENIE MIEJSC UDOSTĘPNIANYCH W CELACH NAUKOWYCH, EDUKACYJNYCH
I TURYSTYCZNYCH ORAZ MAKSYMALNEJ LICZBY OSÓB MOGĄCYCH PRZEBYWAĆ
JEDNOCZEŚNIE W TYCH MIEJSCACH**

I. Miejsca udostępniane w celach naukowych

Miejsce udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
Cały obszar Parku z wyłączeniem: 1) stref ochronnych ostoi, rozrodu lub regularnego przebywania rzadkich i chronionych gatunków zwierząt, 2) obszarów występowania jedynek stanowisk roślin rzadkich i chronionych, 3) doliny Potoku Pienińskiego, za wyjątkiem badań istotnych z punktu widzenia nauki lub ochrony Parku, które nie mogą być przeprowadzone w innych miejscach	1. Do 30 osób wykonujących badania naukowe, w grupach nie większych niż 10 osób w jednym miejscu. 2. Do 100 osób odbywających zajęcia terenowe lub specjalistyczne wycieczki terenowe z instytucji i stowarzyszeń naukowych oraz uczelni, w grupach nie większych niż 40 osób w jednym miejscu

II. Miejsca udostępniane w celach edukacyjnych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Pawilon edukacyjny Sromowce Niżne, ul. Sobczańska 89, oddział 26n1	Bez limitu
2	Pawilon edukacyjny Sromowce Wyżne Kąty 247a (przystań flisacka), oddział 56b	
3	Pawilon edukacyjny Hałuszowa 63, oddział 53f1	
4	Pawilon edukacyjny Krościenko nad Dunajcem, ul. Jagiellońska 107b (Dyrekcja Parku), oddział 55a	
5	Pawilon edukacyjny Szczawnica, ul. Zyblikiewicza 1, oddział 2b	
6	Ruiny zamku Czorsztyn w oddziale 51m, s, r2	
7	Ruiny zamku Pieniny w oddziale 16Ac	
8	Zagroda pasterska na Majerzu w oddziale 53f1	
9	Punkt widokowy na Sokolicy w oddziale 10	
10	Punkt widokowy na Trzech Koronach w oddziale 26	20 osób
11	Rzeka Dunajec w oddziałach 25o, 24b, 23h, 22h, 21k, 20f, 14Bk, 10j, 9i, 3n, 2p, 59t1	Bez limitu

III. Miejsca udostępniane w celach turystycznych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Parkingi w oddziałach 51c, 55a, b 56b, c	270 pojazdów
2	Ruiny zamku Czorsztyn w oddziale 51m, s, r2	Bez limitu
3	Ruiny zamku Pieniny w oddziale 16Ac	
4	Zagroda pasterska na Majerzu w oddziale 53f1	
5	Przystań flisacka w Sromowcach Wyżnych Kątach w oddziale 56b, c	
6	Przystań przewozu międzybrzegowego „Kacze” w Szczawnicy w oddziale 2, 3 i 59	
7	Polany, przez które przebiegają szlaki (poruszanie się na nartach po zaśnieżonych terenach nieleśnych)	
8	Punkt widokowy na Sokolicy w oddziale 10	
9	Punkt widokowy na Trzech Koronach w oddziale 26	20 osób
10	Rzeka Dunajec w oddziałach 25o, 24b, 23h, 22h, 21k, 20f, 14Bk, 10j, 9i, 3n, 2p, 59t1	Bez limitu

¹⁾ Podział na obszary objęte ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową; oddziały oznaczone liczbami, pododdziały oznaczone literami i ewentualnie liczbami; obwody ochronne podano zgodnie z projektem planu ochrony dla Pienińskiego Parku Narodowego na lata 2012-2031 wykonanym przez Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Krakowie według stanu na dzień 1 stycznia 2010 r. Projekt planu znajduje się w siedzibie Parku w miejscowości Krościenko nad Dunajcem.

UZASADNIENIE

Zarządzenie Ministra Środowiska w sprawie zadań ochronnych jest wykonaniem upoważnienia ustawowego zawartej w art. 22 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 oraz art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, 628 i 824). Zgodnie z tym przepisem, dla parków narodowych, dla których nie sporządzono planów ochrony, minister właściwy do spraw środowiska ustanawia w drodze zarządzenia zadania ochronne.

Przedmiotowy projekt rozporządzenia w sprawie zadań ochronnych zawiera następujące załączniki:

- 1) identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków, które określa załącznik nr 1 do zarządzenia,
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, z podaniem rodzajów, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań, stanowiący załącznik nr 2 do zarządzenia,
- 3) opis sposobów czynnej ochrony roślin, grzybów i zwierząt, stanowiący załącznik nr 3 do zarządzenia,
- 4) wskazanie obszarów objętych ochroną ścisłą, czynną oraz krajobrazową, które określa załącznik nr 4 do zarządzenia,
- 5) wskazanie obszarów i miejsc udostępnianych w celach naukowych, edukacyjnych i turystycznych oraz maksymalnej liczby osób mogących przebywać jednocześnie w tych miejscach, które określa załącznik nr 5 do zarządzenia.

Zadania ochronne zostały zaplanowane dla gruntów Skarbu Państwa będących w wieczystym użytkowaniu Parku. Podstawę do planowania stanowił projekt planu ochrony Pienińskiego Parku Narodowego opracowany przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Krakowie, do którego materiałem wyjściowym był „Plan ochrony PPN na lata 2001-2020” wykonany przez zespół naukowców, którego członkami byli: prof. dr hab. Kazimierz Zarzycki, prof. dr hab. Elżbieta Pancer-Kotejowa, prof. dr hab. Zbigniew Witkowski, prof. dr hab. Andrzej Górecki, prof. dr hab. Jerzy Pawłowski, doc. dr hab. Róża Kaźmierczakowa, doc. dr hab. Bronisław Szczęsny, doc. dr hab. Roman Soja, dr hab. inż. arch. Maria Luczyńska-Bruzda, dr hab. inż. arch. Zbigniew Myczkowski, mgr inż. Zdzisław Jagiełło, mgr inż. arch. Maria Modzelewska. Wszystkie operaty były recenzowane, m.in.: prof. dr hab. Tadeusz Szafer, prof. dr hab. Stefan Michalik, doc. dr hab. Kazimierz Krzemień, prof. dr hab. Stanisław Wróbel, prof. dr hab. January Weiner, prof. dr hab. Krystyna Przybylska, dr Piotr Dąbrowski, dr Maria Baranowska-Janota, dr hab. Roman Soja, mgr Irena Chojnacka.

Ponieważ zabiegi ochronne niezbędne dla zachowania siedlisk i stanowisk gatunków są zgodne z dotychczas stosowanymi, w zadaniach ochronnych nie pojawiły się żadne nowe typy prac. Natomiast prace związane z monitoringiem będą wykonywane w cyklu zaplanowanym w projekcie planu ochrony.

Załącznik nr 1. Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz określenie sposobów ich eliminacji bądź ograniczenia opracowano w formie tabelarycznych zestawień. Zagrożenia zostały uszeregowane od najbardziej istotnych do najmniej zagrażających przyrodzie parku i podzielone na zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne. Zidentyfikowanie zagrożeń stanowiło podstawę do planowania działań ochronnych.

W załączniku nr 2 przedstawiono zakres zadań ochronnych opracowanych w formie tabelarycznych zestawień zawierających informacje o rodzaju ekosystemu, w którym mają być wykonywane, rodzaju zadania, jego lokalizacji i rozmiarze.

Zadania zostały podzielone na trzy główne grupy związane z rodzajem ochrony:

- 1) **zabiegi wykonywane w kompleksach Parku objętych ochroną ścisłą związane są z eliminacją zagrożeń występujących na tym terenie.** Zaplanowane zabiegi dotyczą niewielkich powierzchni położonych wewnątrz dużych kompleksów objętych ochroną ścisłą. Niecelowe więc byłoby wyłączenie tych powierzchni z ochrony ścisłej. Zabiegi polegają mianowicie na:
 - a) zwalczaniu gatunków obcych pochodzenia azjatyckiego. Zabiegi polegają na mechanicznym wrywaniu roślin z gruntu, powtarzanym kilkakrotnie w sezonie. Prowadzenie zabiegów ma zabezpieczyć rodzimą florę przed ekspansją gatunków inwazyjnych, a w konsekwencji utratą miejscowej puli genowej oraz zbiorowisk roślinnych,
 - b) bieżącym utrzymaniu i remontach szlaków turystycznych przebiegających przez tereny objęte ochroną ścisłą. Utrzymanie szlaków we właściwym stanie pozwala zabezpieczyć tereny przyległe przed zniszczeniami wynikającymi z ruchu turystycznego,
 - c) wykonaniu konserwacji zabezpieczenia wejścia do Jaskini Ociemne (największa znana jaskinia w Parku); w okresie zimy hibernują w niej głównie podkowce małe (*Rhinolophus hipposideros*) i nocki duże (*Myotis myotis*);

zabezpieczenie wejścia do jaskini ma na celu ograniczenie jej penetracji przez ludzi, co tym samym chroni zimujące tam nietoperze,

d) konserwacji i ochronie kapliczek, krzyży przydrożnych, tablic pamiątkowych; na terenie Parku zgodnie z zaleceniami zawartymi w operacie ochrony zasobów kulturowych projektu planu ochrony prowadzony jest monitoring obiektów kulturowych. W tym celu założony został specjalny katalog obiektów kulturowych, w którym każdy obiekt znajdujący się na terenie Parku otrzymał osobną teczkę, w której gromadzone są wszystkie informacje dotyczące danego obiektu łącznie z ikonografią i bibliografią. Stan zachowania i forma wszystkich obiektów są kontrolowane przez pracownika Parku. W przypadku stwierdzenia pogarszania się ich stanu wykonywane są prace remontowe, mające na celu odtwarzanie i zabezpieczanie obiektów. Działania konserwatorskie są niezbędne, aby uchronić obiekty kulturowe przed zniszczeniem w wyniku działania procesów naturalnych bądź działalności człowieka,

e) ochronie granic gruntów Skarbu Państwa w wieczystym użytkowaniu Parku - odmalowanie słupków granicznych i przecięcie wizury. Na terenie Parku około 42% gruntów nie stanowi własności Skarbu Państwa w wieczystym użytkowaniu Parku. Mozaika gruntów różnych własności sprawia, że konieczne jest oznakowanie granic pomiędzy działkami pozostającymi w wieczystym użytkowaniu Parku i działkami prywatnymi. Prace związane z odnowieniem granic gruntów Skarbu Państwa w wieczystym użytkowaniu Parku wykonuje się we wszystkich Obwodach Ochronnych Parku. Odnowienie granic polega na pomalowaniu słupków granicznych farbą, wzniesieniu numerów oraz przecięciu wizury,

f) przebudowie linii energetycznych i teletechnicznych na kablowe podziemne. Jednym z głównych zadań Parku jest ochrona walorów widokowych. Wynika to z faktu, iż krajobraz Pienin należy do jednych z najbardziej unikatowych krajobrazów górskich w Europie. W ramach ochrony walorów widokowych Park opiniuje zamierzenia inwestycyjne zwracając w szczególności uwagę na potrzebę zmiany napowietrznych linii przesyłowych na podziemne kablowne przyłącza do sieci energetycznej i telefonicznej. Realizacja zadania pozwoli na ograniczenie lub eliminację negatywnego wpływu linii napowietrznych na walory estetyczne i krajobrazowe Parku,

g) montowaniu tablic informacyjnych, konserwowaniu lub odtworzeniu infrastruktury turystycznej, ochronie dróg publicznych oraz szlaków przed spadającymi odłamkami skalnymi.

2) zabiegi wykonywane w ramach ochrony czynnej dostosowane zostały do wymogu utrzymania ekosystemów i zachowania powiązań między nimi w celu ograniczenia bądź eliminacji występujących zagrożeń dla przyrody Parku

Zabiegi polegać mają na:

a) ochronie ekosystemów leśnych

Zabiegi ochronne wykonywane w ekosystemach leśnych Parku realizowane są wyłącznie w drzewostanach, w których rozpoczęty został i jest kontynuowany proces przebudowy oraz w tych, które do przebudowy są przewidziane. Przebudowę, zarówno całkowitą, jak i częściową, przeprowadza się w drzewostanach nienaturalnych i półnaturalnych, których skład gatunkowy nie jest właściwy dla siedliska, a pochodzenie wysadzonych kiedyś drzew, najczęściej nie odpowiada rejonowi Pienin.

Lokalizacja nowo zakładanych upraw, pomimo wskazania jej w projekcie planu ochrony Pienińskiego Parku Narodowego, jest każdorazowo dokładnie analizowana pod kątem konieczności i zasadności ich tworzenia. Upraw tych jest niewiele – zakładane są w drzewostanach obcego pochodzenia i wyłącznie w powstałych lukach. W Parku nie stosuje się cięć odnowieniowych mających na celu utworzenie czy też zwiększenie powierzchni do obsadzenia.

Głównymi celami planowanych zadań ochronnych są:

- przywrócenie stanu naturalnego lub zbliżonego do naturalnego ekosystemów leśnych,
- niedopuszczenie do gwałtownego, szybkiego rozpadu drzewostanu,
- zachowanie odpowiedniej osłony dla odnowień naturalnych bądź sztucznych,
- zachowanie właściwego mikroklimatu,
- doprowadzenie do odpowiedniego zróżnicowania wiekowego drzewostanu.

W związku z przyjęciem takich założeń większość upraw jest zakładana w drzewostanach świerkowych lub z dużym udziałem tego gatunku. Świerk, który w tych warunkach nie jest gatunkiem właściwym, w dużej mierze eliminowany jest naturalnie. Naruszenie jednak (nawet naturalne) ściany lasu, bez hamującej ingerencji człowieka, powoduje bardzo szybką degradację na znacznej powierzchni. Przeciwdziałanie takim sytuacjom polega głównie na oczyszczeniu powierzchni z niektórych wywrotów i złomów, części obumarłych drzew utrudniających pracę i obsadzaniu powstałych luk. W obszarach występowania owadów ksylo- i kambiofagicznych, prowadzi się stałą obserwację terenu, wykłada pułapki feromonowe, wyznacza drzewa trocinkowe. Problemy związane z ochroną lasu oraz sposoby ich rozwiązywania zgłaszane i konsultowane są ze specjalistami z Instytutu Badawczego Leśnictwa oraz Zakładu Ochrony Lasu.

W ekosystemach leśnych zaplanowano następujące zadania:

- wyhodowanie we własnej szkółce sadzonek z nasion lokalnego pochodzenia. Sadzonki hodowane w szkółce przeznaczone są wyłącznie na własny użytek, z dopuszczeniem sprzedaży dla lokalnej ludności posiadającej lasy w granicach Parku lub jego otuliny,
 - założenie upraw, dobierając odpowiednio skład gatunkowy – zgodnie z zaleceniami zawartymi w „Projekcie planu ochrony”. Część upraw powstaje poprzez dolesienie samoczynnie zainicjowanego w lukach nielicznego odnowienia naturalnego. Miejsca, gdzie odnowienie naturalne jest liczne i bujne włącza się go do ewidencji upraw, a następnie, w miarę potrzeb, przeprowadza się w nich kolejne zabiegi pielęgnacyjno-ochronne,
 - wykonanie poprawek w drugim i piątym roku po założeniu uprawy,
 - pielęgnowanie upraw – poprzez wykaszanie (najczęściej dwukrotne w ciągu sezonu) traw i innej roślinności gęszącej sadzonki i zaburzającej rozwój drzewek,
 - zabezpieczenie upraw przed zimowym zgryzaniem przez zwierzęta. Stosowane – jako jedna z metod ochrony – grodzenia upraw, stanowią najskuteczniejszą barierę dla zwierząt, jednakże biorąc pod uwagę względy migracji zwierzyny, stosowane są obecnie w ograniczonym rozmiarze – w miejscach szczególnie narażonych na zniszczenia, tam gdzie inna metoda jest niewystarczająca. W innych miejscach stosowane jest zabezpieczanie repelentami,
 - czyszczenia wczesne i czyszczenia późne mające na celu regulację w drzewostanach składu gatunkowego i zagęszczenia drzew, jak również zwiększenie odporności na działanie niesprzyjających czynników zewnętrznych,
 - obserwacje liczebności i stanu populacji owadów uznawanych za szkodliwe lub zagrażające zdrowotności i stabilności lasów. W drzewostanach świerkowych przeprowadza się jesienne kontrolne poszukiwania larw zasnuj (*Cephalzia* spp.). Ich liczba w poszczególnych latach jest zmienna, ale ciągle utrzymuje się na dość niskim poziomie. Monitorowane są również populacje kornika drukarza (*Ips typographus*), rytownika pospolitego (*Pityogenes chalcographus*) oraz drwalnika paskowanego (*Trypodendron lineatum*). W celu określenia zmian w liczebności wykładane są corocznie, w podobnej lokalizacji i liczbie pułapki feromonowe wabiące te owady, a uzyskiwane i zestawiane od wielu lat wyniki dają obraz dynamiki tych populacji,
 - wykładanie drzew pułapkowych oraz wyszukiwanie i usuwanie drzew trocinkowych. Metody te stosuje się w miejscach szczególnie zagrożonych, w świerczynach, gdzie struktura lasu została naruszona przez czynniki zewnętrzne,
 - pozyskanie niektórych drzew zaatakowanych przez owady lub grzyby oraz niektórych drzew połamanych lub wyrwanych. Pozyskany w ramach prowadzonych w ekosystemie leśnym zabiegów ochronnych surowiec drzewny, będzie częściowo przeznaczony, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, na zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnej oraz Parku. Pozostała część zostanie pozostawiona w ekosystemie.
- W celu ochrony istniejących odnowień zaplanowano wykonanie redukcji jeleni. W zależności od warunków panujących w zimie, Pieniny odwiedzane są przez chmary jeleni szlachetnych (*Cervus elaphus*) z sąsiednich, bardziej zaśnieżonych, pasm górskich. Duża koncentracja tej grupy zwierząt może mieć niekorzystny wpływ na niektóre fragmenty ekosystemów leśnych. Dotyczy to szczególnie gruntów prywatnych, na których właściciele często nie stosują żadnych zabezpieczeń upraw. Zapis w zadaniach ochronnych umożliwi w razie konieczności przeprowadzenie redukcji, ponadto umożliwi odstrząś osobników poszkodowanych w wypadkach drogowych.

b) ochronie ekosystemów nieleśnych

Podstawowym zabiegiem ochronnym jest koszenie i usuwanie biomasy z łąk. Zabieg wykonywany jest z różną częstotliwością i w różnym okresie w zależności od zbiorowiska:

- **ciepłolubne łąki pienińskie i świeże łąki rajgrasowe** – są to zbiorowiska półnaturalne, a ich istnienie jest ściśle uzależnione od gospodarki ludzkiej. Zachodzące w ostatnich dziesięcioleciach przemiany zbiorowisk są skutkiem zmian w sposobie gospodarowania lub braku użytkowania. Zbiorowisko to jest labilne i reaguje wyraźnymi zmianami produktywności i składu gatunkowego na wszelkie zabiegi gospodarcze, choć zmiany te utrzymują się na ogół tak długo, jak długo działa czynnik je wywołujący. Reaguje też na spontaniczne zmiany sukcesyjne i zmianę warunków abiotycznych: wzrost wilgotności, ocienienie, zmiana żyzności podłoża. Przy braku użytkowania zmieniają się warunki wilgotnościowe i zasobność gleby w składniki mineralne, zbiorowisko ulega przemianom sukcesyjnym. Powstają średnio bujne łąki, dość bogate w gatunki, często zdominowane przez konietlicę łąkową (*Trisetum flavescens*). Przy sprzyjających warunkach abiotycznych niektóre płaty mogą przechodzić w zbiorowisko przypominające łąkę mieczykowo-mietlicową *Gladiolo-Agrostietum*, a w toku dalszych przemian zwiększa się ich bujność, pojawia się coraz więcej gatunków ziołoroślowych: goryczka trojeściowa (*Gentiana asclepiadea*), starzec gajowy (*Senecio nemorensis* s.l.), orlica pospolita (*Pteridium aquilinum*). Następnie łąki przekształcają się w ziołorośla. Na ich obrzeżach często tworzą się maliniaki, a w dalszej kolejności, po rozroście siewek krzewów i drzew, rozwija się las. Łąka pienińska często ulega też zarośnięciu przez krzewy tarniny (*Prunus spinosa*), a proces ten rozpoczyna się od najsilniej nasłonecznionej strony połany. Przy intensywnym nawożeniu oraz podsiewaniu mieszanek traw łąki zostają zdominowane przez rośliny jednoliścienne; są bujne, mniej barwne i odznaczają się mniejszym bogactwem gatunkowym.

Utrzymanie ciepłolubnych łąk pienińskich i świeżych łąk rajgrasowych wymaga regularnego, corocznego koszenia, w lipcu i sierpniu dla łąk ciepłolubnych, od końca czerwca dla łąk świeżych. Część łąki pozostawia się nieskoszoną, jako tzw. pas ekologiczny, przemiennie na różnych częściach polany w kolejnych latach (okres rotacji wynosi 3-4 lata). Celem tego zabiegu jest umożliwienie wytworzenia nasion przez rośliny, co daje szansę gatunkom rzadkim na zwiększenie populacji przez rozsiewanie, a także zapewnia utrzymanie niszy pokarmowej i schronienia dla bezkręgowców. Przy braku nawożenia zapobiega to także wyjąłowieniu siedliska,

- **łąki ziołoroślowe** wykształcają się, w pasie wysokości od około 500 do 800 m n.p.m. Najczęściej zajmują skłony lekko lub dość silnie nachylone, o ekspozycji z północnego sektora horyzontu, z glebą świeżą lub lekko wilgotną. Dominują tutaj różne gatunki dużych roślin dwuliściennych, jak: jarzmianka większa (*Astrantia major*), goryczka trojeściowa (*Gentiana asclepiadea*), wietlica pospolita (*Athyrium filix-femina*), świerżbek orzęsiony (*Chaerophyllum hirsutum*), biedrzynek większy (*Pimpinella major*) lub chaber łąkowy (*Centaurea jacea*). Niekiedy dość licznie pojawia się starzec gajowy (*Senecio nemorensis* s.l.) lub sadzic konopiasty (*Eupatorium cannabinum*). Dość dużą odrębność fizjonomiczną mają płaty zdominowane przez przywrotniki, głównie (*Alchemilla acutiloba*). Tylko w nielicznych płatach łąk ziołoroślowych panują trawy, np. kłósówka miękka (*Holcus mollis*) lub tomka wonna (*Anthoxanthum odoratum*). Na polanach położonych w wyższych partiach Pienin w zakresie wysokości od około 750 m do 940 m n.p.m., występuje bujna, barwna łąka z dużym udziałem wielkich bylin, jak ciemiężycy zielona (*Veratrum lobelianum*), złocień podbaldachowy (*Tanacetum corymbosum* ssp. *clusii*), starzec górski (*Senecio subalpinus*), kokoryczka okółkowa (*Polygonatum verticillatum*), ostrożeń głowacz (*Cirsium eriophorum*) opisana jako pienińska łąka ziołoroślowa. Wolor większości łąk ziołoroślowych jest umiarkowany; niewątpliwie wzbogacają one różnorodność zbiorowisk. Niektóre typy tych łąk, zwłaszcza zbiorowisko pienińskiej łąki ziołoroślowej, ma wysoką wartość estetyczną i przyrodniczą. Poza specyficzną roślinnością z rzadkimi gatunkami, łąki te są również siedliskiem bogatej entomofauny. Utrzymanie łąk ziołoroślowych wymaga ich okresowego koszenia. Brak użytkowania doprowadza do ich zajęcia przez zarośla, a następnie przez las,

- **eutroficzne wilgotne łąki i młaki** – wilgotne górskie łąki rozwijają się w stale mokrych miejscach na zboczach górskich, zasilane są ruchliwymi, bogatymi w wapń wodami podziemnymi, które wydostają się na powierzchnię w postaci wysięków. Wody te napotykają na utrudniony odpływ, powodując lokalne zabagnienie terenu i wykształcenie się płytkich warstw torfu i gleb torfowych oraz torfowo-glejowych. Z reguły nie zajmują dużych powierzchni i najczęściej są użytkowane kośnie. Uważane są za zbiorowiska występujące naturalnie, które jednak rozszerzyły swój zasięg w przeszłości pod wpływem działalności człowieka - w wyniku odlesienia i zwiększenia dopływu wód podziemnych.

Potencjalnym zagrożeniem dla młak jest zmniejszenie wypływu wód podziemnych wskutek nadmiernego ich poboru, wysychanie w wyniku odwodnienia i ujmowania wód podziemnych, sukcesja po zaniechaniu użytkowania.

Ochrona polega na utrzymaniu tradycyjnych metod gospodarowania (nieregularne, późne koszenie, usuwanie biomasy), zabezpieczenie przed obniżeniem poziomu wody, a także intensywnym deptaniem,

- **ciepłolubne zbiorowiska murawowo-łąkowe oraz zespół muraw ciepłolubnych (kserotermicznych)** – strome ściany i półki skalne w zachodniej części Pienin porastają ciepłolubne murawy naskalne, natomiast osypiska u podnóża skał zajmuje barwna murawa kserotermiczna. W sąsiedztwie wsi ma ona charakter antropogeniczny, a powstała na miejscu byłych pastwisk, na suchych i silnie nasłonecznionych stokach. Największym zagrożeniem dla tych muraw oraz występujących tu roślin i zwierząt jest ich ocienienie przez drzewa i rozrastające się krzewy, a w konsekwencji zawilgocenie. Zabiegi ochronne polegają na usuwaniu pojedynczych drzew lub okrzyszowaniu ich gałęzi oraz wycinaniu krzewów. Niepożądane są zwarte łany tarniny (*Prunus spinosa*), derenia świdwy (*Cornus sanguinea*), a także bujne kępy leszczyny pospolitej (*Corylus avellana*). Pozostawać natomiast mogą kępy jałowców pospolitych (*Juniperus communis*), róż (*Rosa* spp.) i berberysu pospolitego (*Berberis vulgaris*), które nie rosną zbyt szybko i nie ocieniają murawy, za to są miejscem występowania rzadkich gatunków porostów. W takim mozaikowym układzie muraw i ciepłolubnych zarośli najlepiej czuje się endemiczny pszonak pieniński (*Erysimum pieninicum*). Jednym z głównych czynników, który przyczynił się do zanikania populacji motyla – niepylaka apollo (*Parnassius apollo*) było zarastanie stanowisk, na których gatunek ten występował. Południowe, otwarte, dobrze nasłonecznione stoki były niegdyś ekstensywnie użytkowane. Rosnące tam murawy kserotermiczne były przepasane przez owce i bydło, natomiast drzewa wykorzystywane były przez miejscową ludność (np. świerki na ostrewki). W wyniku zaniechania użytkowania i postępującej sukcesji miejsca te zaczęły zarastać głównie przez tarninę (*Prunus spinosa*), leszczynę pospolitą (*Corylus avellana*) i derenia świdwy (*Cornus sanguinea*). Ciepłolubne zbiorowiska murawowo-łąkowe powstałe na miejscu dawnych suchych pastwisk są miejscem występowania rzadkich gatunków grzybów kapeluszowych oraz motyli z rodziny modraszków *Maculinea*. Utrzymanie takich zbiorowisk możliwe jest poprzez okresowe późne koszenie oraz ekstensywne przepasanie,

- **tradycyjny wypas owiec na kompleksie pastwiskowym Majerz, koszenie miejsc niewypasanych przez owce** – zbiorowisko pastwiska świeżego *Lolio-Cynosuretum* wykształca się jedynie w miejscach spaszanych przez

owce lub krowy. W Parku najlepiej utrzymane pastwiska znajdują się na Majerzu, gdzie od lat prowadzi się kulturowy wypas owiec. Z gatunków charakterystycznych i wyróżniających zespołu na pastwiskach pienińskich rosną: grzebienica pospolita (*Cynosurus cristatus*), koniczyna biała (*Trifolium repens*), stokrotka pospolita (*Bellis perennis*) i życica trwała (*Lolium perenne*). Ruń jest zwarta, jej wysokość zależy od stopnia spasanania. Utrzymanie pastwisk w Parku jest celowe; wzbogacają one różnorodność biologiczną Parku, warunkują zachowanie fauny koprofagów, otwarte przestrzenie sprzyjają również żerowaniu drapieżnych ptaków. Zachowanie dotychczasowego sposobu gospodarowania jest również ważne ze względu na jego znaczenie kulturowe.

c) ochronie roślin

Dziki (*Sus strofa*) są podstawowym gatunkiem zwierząt łownych podlegającym dotychczas redukcji na terenie Parku i strefy ochronnej zwierząt łownych. Odnotowano niekorzystny wpływ tej grupy zwierząt na niektóre gatunki storczyków (kukułka bzowa *Dactylorhiza sambucina*, kukułka Fuchsa *D. fuchsii*, storczyca kulista *Traunsteinera globosa*) i mieczyka dachówkowatego (*Gladiolus imbricatus*), polegający na wyjadaniu bulw korzeniowych. Prowadzony monitoring wyraźnie wskazuje na zmniejszanie się ilości storczyków na stanowiskach regularnie niszczonej przez dziki (*Sus strofa*). Dziki wyrządzają również duże szkody w uprawach rolnych, co pociąga za sobą konieczność wypłaty odszkodowań jak również niekorzystnie wpływa na stosunek miejscowych rolników do ochrony przyrody. W celu zmniejszenia szkód na polach założone zostało poletko zaporowe. Z obserwacji prowadzonych przez służby terenowe Parku wynika, że poletko zatrzymuje jedną watahę dzików, jednak trudno jest na razie ocenić jaki ma ostateczny wpływ na zmniejszenie szkód w uprawach. Celem poletka zaporowego jest zatrzymanie dzików z dala od terenów, gdzie powodują duże szkody. Przy poletku nie prowadzi się odstrzału redukcyjnego. Dotychczas prowadzony odstrzał redukcyjny dzików skupiał się na osobnikach młodych (warchlaki, przelatki) jednak wydaje się, że skuteczniejszym rozwiązaniem będzie odstrzał loch.

Zwalczanie gatunków obcych pochodzenia azjatyckiego. Zabiegi polegają na mechanicznym wrywaniu roślin z gruntu, powtarzanym kilkakrotnie w sezonie. Prowadzenie zabiegów ma zabezpieczyć rodzimą florę przed ekspansją gatunków inwazyjnych, a w konsekwencji utratą miejscowej puli genowej oraz zbiorowisk roślinnych,

d) ochronie ekosystemów wodnych

Prace dotyczą:

- ochrony ekosystemów potoków górskich związanej z przebiegiem szlaków turystycznych. Od wielu lat prowadzona jest stopniowo przebudowa szlaków w taki sposób, aby maksymalnie ograniczyć wpływ ruchu turystycznego na ekosystemy wodne. Prace polegają na odsuwaniu szlaków od potoków, wykonywaniu mostków, kładek, przepustów, murków oporowych,
- likwidacji wysypisk odpadów znajdujących się na terenie Parku. W ramach likwidacji zagrożeń spowodowanych niezgodnym z wymogami ochrony środowiska składowaniem odpadów przeprowadzana jest likwidacja tzw. „dzikich wysypisk”. Nielegalne składowiska odpadów stanowią duże zagrożenie dla przyrody Parku i jej równowagi ekologicznej, a w szczególności dla jakości wód podziemnych i powierzchniowych. Likwidacja dzikich wysypisk śmieci wpływa również pozytywnie na walory estetyczne Parku.

e) inne, według specyfiki Parku

Prace dotyczą:

- remontu dróg dojazdowych, utrzymanie przejazdu między łąkami. Łąki na terenie Parku położone są na kilkudziesięciu polanach rozrzuconych po całym jego obszarze. Dla sprawnego przeprowadzenia zabiegów konieczny jest dojazd do wielu z nich oraz utrzymanie przejazdów pomiędzy nimi,
- remontu Drogi Pienińskiej w Szczawnicy (wymiana nawierzchni), której celem jest poprawa jakości zwiedzania osób odwiedzających Pieniński Park Narodowy. Równoległe korzystanie przez rzeszę turystów z drogi jako ścieżki spacerowej i drogi rowerowej wymusza zastosowanie wszelkich wymogów bezpieczeństwa zwiedzania, w tym też dobrej nawierzchni,
- wykonania nowego odcinka szlaku przez Kras do przewozu (obszary ochrony czynnej i krajobrazowej). Celem prac jest zmiana przebiegu szlaku z Krościenka na Sokolicę. Nowy przebieg szlaku umożliwi połączenie ze szlakiem niebieskim ze Szczawnicy na Sokolicę oraz równocześnie zamknięcie bardzo stromego i podatnego na silną erozję turystyczną odcinka szlaku od Krasu na Sosnów. Nowy odcinek prowadzi będzie z znacznej części istniejącą drogą gruntową i wykorzystywaną dawniej ścieżką wzdłuż Dunajca do przewozu międzybrzegowego. Prace te zaplanowane zostały w zadaniach rocznych na 2013 r., jednakże ich realizacja uwarunkowana jest wykupieniem kilku działek od prywatnych właścicieli, co mimo czynionych starań do tej pory nie przyniosło efektu,
- remontu fragmentów szlaku niebieskiego Bystrzyk – Czorsztyn (obszary ochrony czynnej i krajobrazowej), którego celem jest poprawa jakości i bezpieczeństwa zwiedzających. W ramach remontu przewidziana jest poprawa lub remont infrastruktury przy szlakach umożliwiającej przyjemne ale i bezpieczne korzystanie ze szlaków pieszych Parku,
- remontu fragmentów szlaku zielonego Kras – Sosnów (obszary ochrony czynnej i krajobrazowej). Odcinek ten przewidziany jest docelowo do zmiany przebiegu w kierunku Kras – przewóz. Działanie takie będzie jednak

możliwe dopiero po uregulowaniu spraw własności gruntów do czego jednak może nie dojść w najbliższym czasie. W związku z tym przewidziano w zadaniach rocznych naprawę fragmentów szlaku na dotychczasowym jego przebiegu, ze względu na silną erozję turystyczną szlaku i jego otoczenia,

- wyboru reprezentatywnych miejsc objętych procesem abrazji, stabilizacji transektów, wykonaniu pomiarów geodezyjnych, poborze materiału do analiz laboratoryjnych. Wahania stanu wody i falowanie na Zbiorniku Czorsztyńskim przyczyniają się do powstawania często znacznych osuwisk materiału, co prowadzi bezpośrednio do zwiększania się powierzchni wody kosztem łądu. Monitoring procesu abrazji brzegów zbiornika jest istotny ze względu na istniejące tu stare, ustabilizowane osuwiska (np. Wapiennik), które w jego wyniku mogą zostać ponownie uruchomione. W związku z tym, coraz pilniejszą potrzebą staje się prowadzenie monitoringu tego procesu. Wykonywane przez pracowników Parku zdjęcia brzegów zbiornika nie dają pełnego obrazu sytuacji ze względu na brak punktu odniesienia. Z prowadzonych obserwacji wynika, że najbardziej narażone na procesy osuwiskowe są wysunięte obszary łądu, które są bezpośrednio atakowane przez fale, najmniej natomiast brzegi zatok, w których fale są znacznie słabsze. Od 2003 r. prowadzone są prace badawcze w ramach tematu naukowo-badawczego pt. „Badania abrazji oraz określenie sposobów zabezpieczenia brzegów Jeziora Czorsztyńskiego od strony Pienińskiego Parku Narodowego”. Badania prowadzone są przez zespół z Zakładu Mechaniki Gruntów i Budownictwa Ziemi Akademii Rolniczej w Krakowie, pod kierownictwem dr inż. Piotra Michalskiego. W zakresie prac znalazły się coroczne pomiary geodezyjne wybranych przekrojów abrazyjnych, identyfikacja gruntów tworzących skarpy abrazyjne i zbocza ponad nimi wraz z określeniem ich parametrów geotechnicznych oraz obliczenia stateczności skarp i zboczy za pomocą metod analitycznych i numerycznych. Z dotychczasowych badań wynika, że skarpy abrazyjne i zbocza ponad nimi generalnie wykazują stateczność. Tylko w jednym przekroju, przy najbardziej niekorzystnym układzie obciążeń, bardzo stroma skarpa abrazyjna (w miejscu największego osuwiska w obrębie Wapiennika) okazała się być na granicy stateczności,

- naprawy i bieżącego utrzymania istniejących stacji meteorologicznych, wykonaniu nowych stacji. Park jest właścicielem trzech stacji meteorologicznych położonych w Sromowcach Niżnych, Czorsztynie (przy leśniczówce na Majerzu) oraz w Krościenku nad Dunajcem, przy Dyrekcji Parku. Obserwacje podstawowych wielkości charakteryzujących pogodę na stacji w Sromowcach Niżnych wykonywane są trzy razy na dobę. Pozostałe dwie stacje oraz zamontowana na stacji klasycznej w Sromowcach Niżnych stacja automatyczna są stacjami bezobsługowymi, które umożliwiają całodobowy pomiar i zapis danych. Wyniki pomiarów udostępniane są również na stronie internetowej Parku. Prowadzenie bieżących napraw i utrzymanie stacji umożliwiają ich sprawne funkcjonowanie, a co się z tym wiąże gromadzenie danych dotyczących warunków klimatycznych panujących na obszarze Parku i w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Dane meteorologiczne ze stacji wykorzystywane są w szerokim zakresie w badaniach monitoringowych prowadzonych na terenie Parku. Pozwalają na określenie stabilności parametrów charakteryzujących klimat oraz ich wpływ na przyrodę Pienin. Długoterminowe obserwacje mogą również posłużyć do określenia wpływu budowy zbiorników wodnych na przyrodę i klimat parku narodowego,

- usuwania zadrzewień i zakrzewień ograniczających panoramy i ciągi widokowe, koszeniu łąk stanowiących własność Skarbu Państwa, wykupie łąk z rąk prywatnych (w ochronie czynnej i krajobrazowej). Jednym z głównych zadań Parku jest ochrona wyjątkowych walorów widokowych Pienin. Tereny o dużych walorach krajobrazowych są spotykane coraz rzadziej z powodu rozwoju niekontrolowanej urbanizacji, a jeśli już występują, wówczas przyciągają wielu amatorów pięknych widoków. W związku z tym istnieją przesłanki, aby tereny najcenniejsze pod względem krajobrazowym w Parku zostały zachowane. Park od początku istnienia prowadzi prace nad tym, aby tereny najcenniejsze otoczyć ochroną. Dużo łatwiej jest jednak prowadzić działania ochronne w przypadku, gdy Park jest właścicielem terenu wymagającego ochrony, niż sugerować odpowiednie użytkowanie innemu właścicielowi. Związane jest to też z faktem, że charakter działań koniecznych do przeprowadzenia na danym terenie nie zawsze musi być przekonujący dla właścicieli. W związku z tym Park podejmuje działania zmierzające do wykupu terenów prywatnych na rzecz Skarbu Państwa. W pierwszej kolejności wykupywane są tereny o wysokich wartościach przyrodniczych i krajobrazowych. Na gruntach będących w zarządzie Parku prowadzone są odpowiednie zabiegi, które mają zapobiec obniżeniu walorów widokowych lub ich bezpowrotnemu zniszczeniu. W celu utrzymania miejsc o dużych walorach widokowych w formie bezleśnej, usuwane są zadrzewienia i zakrzewienia ograniczające panoramy widokowe oraz koszone są łąki. Bardzo ważnym materiałem inwentaryzacyjnym jest opracowany w formie fotograficznej jak i rysunkowej zestaw najważniejszych panoram na terenie Parku. Punkty widokowe, które zarejestrowano zostały ustalone wspólnie z zespołem naukowców z Politechniki Krakowskiej. W wybranych punktach prowadzony jest monitoring zachodzących procesów wpływających na obniżenie walorów widokowych. W przypadku obserwacji negatywnych zmian w krajobrazie, np. zasłaniania punktów widokowych przez drzewa i krzewy, podejmowane są niezbędne działania mające ograniczyć zubażanie walorów widokowych na danym terenie,

- zabezpieczenia ruin Zamku Czorsztyń i Zamku Pieniny. Ruiny Zamku Czorsztyń stanowią integralną część kompleksu uroczysko Zamek Czorsztyń i znajdują się w administracji Parku. W roku 1968 zamek został wpisany do krajowego rejestru zabytków (aktualizacja aktu z roku 1930). Konsekwencją umieszczenia ruin na liście

obiektów zabytkowych jest konieczność ochrony i zabezpieczania masy zabytkowej przed zniszczeniem. Ruiny zamku Pieniny położone są pod szczytem Góry Zamkowej w masywie Trzech Koron i znajdują się w administracji Parku. 18 kwietnia 2003 r., staraniem Parku, ruiny zamku wpisano do rejestru zabytków. Konsekwencją umieszczenia ruin na liście obiektów zabytkowych jest konieczność ochrony i zabezpieczania masy zabytkowej przed zniszczeniem. Z powodu finalizowania prac zabezpieczających ruiny zamku górnego i średniego zachodzi konieczność rozpoczęcia prac zmierzających do zabezpieczenia artefaktów zamku dolnego. W tym celu zamierza się podjąć wykonanie wstępnych prac archeologicznych, mających na celu ustalenie położenia i rodzaju przedmiotowych pozostałości,

- ochrony przeciwpożarowej. Tereny leśne Parku należą do III kategorii zagrożenia pożarowego, jednak w przypadku suszy zagrożenie powstania pożaru wzrasta szczególnie w miejscach licznie odwiedzanych przez turystów. Co roku planuje się porządkowanie z suchych, palnych części roślin terenu wzdłuż licznie uczęszczanych szlaków turystycznych i miejsc wypoczynkowych. Zadanie to wykonywane jest w zależności od potrzeb. W Parku utworzone są dwa punkty czerpania wody dla celów gaśniczych, jeden przy zatoce Harczygrunt (Zbiornik Czorsztyński), drugi utworzony został przez wykonanie zastawki na Białym Potoku (na granicy Parku). W okresie intensywnych opadów zbiornik ten zasypywany jest przez materiał naniesiony przez potok. W związku z powyższym konieczne jest okresowe czyszczenie zbiornika z naniesionego rumoszu,
- prac inwestycyjnych na szkółce leśnej, których celem jest poprawa gospodarki wodno-ściekowej. W ramach prac ma zostać wykonany remont przyłącza wodociągowego i wymiana zbiornika bezodpływowego, ponieważ dotychczasowe nie odpowiada obecnym potrzebom i wymogom. Podjęcie powyższych prac jest konieczne z uwagi na awarie wywoływane nieodpowiednim montażem urządzeń odpowiedzialnych za sprawne działanie całej infrastruktury.

3) zabiegi wykonywane w ramach ochrony krajobrazowej dostosowane zostały do wymogu utrzymania ekosystemów i zachowania powiązań między nimi w celu ograniczenia bądź eliminacji występujących zagrożeń dla przyrody parku narodowego

Park prowadzi systematyczny wykup gruntów innych własności niż Skarb Państwa leżących na terenie Parku. Tereny te pozostają w ochronie krajobrazowej, jednak traktowane są tak, jak grunty w ochronie czynnej, czyli poddawane są specjalnie dobranym zabiegom ochronnym.

Zabiegi obejmować będą:

a) w ekosystemach leśnych pielęgnacje już istniejących odnowień i ich zabezpieczanie. W przypadku nowych odnowień zaplanowane prace polegają na przygotowaniu terenu do odnowień, wykonaniu ich, a następnie zabezpieczeniu wykonanych upraw,

b) w nieleśnych ekosystemach łądowych:

- koszenie i usuwanie biomasy,
- odkrzaczanie,
- koszenie i usuwanie biomasy na gruntach prywatnych i przewidzianych do wykupu ze środków zewnętrznych i środków własnych,
- odkrzaczanie na gruntach przewidzianych do wykupu ze środków zewnętrznych i środków własnych.

Prace dotyczą najcenniejszych gruntów prywatnych, na których zlokalizowane są cenne zbiorowiska lub stanowiska rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, a które z różnych względów nie są użytkowane przez właścicieli prywatnych.

c) inne, wg specyfiki parku:

- bieżących napraw i remontów szlaków turystycznych i zlokalizowanej w ich sąsiedztwie infrastruktury, zadanie będzie realizowane w miarę potrzeb,
- remont dróg dojazdowych, utrzymanie przejazdu między łąkami. Łąki na terenie Parku położone są na kilkudziesięciu polanach rozrzuconych po całym jego obszarze. Dla sprawnego przeprowadzenia zabiegów konieczny jest dojazd do wielu z nich oraz utrzymanie przejazdów pomiędzy nimi,
- prace związane z utrzymaniem osad służbowych, pawilonów wystawowych, przystani flisackiej obejmują całość zabiegów niezbędnych do utrzymania obiektów i ich otoczenia we właściwym stanie,
- ochronę ujęcia wody. Istnieje zagrożenie podtopienia ujęcia wody w Sromowcach Wyżnych – Kątach przez rodzinę bobrów (*Castor fiber*) zamieszkującą starorzecza Dunajca. Bobry poprzez budowę systemu tam podnoszą poziom wody zalewając teren obok starorzeczy, w ten sposób mają łatwiejszy dostęp do zarośli wierzbowych otaczających ujęcie wody. Zapis w rocznych zadaniach ochronnych ma umożliwić, w razie konieczności, podjęcie szybkich działań zmierzających do ochrony ujęcia wody przed zalaniem, które może wystąpić w wyniku działalności bobrów. Działania ochronne ograniczą się tylko do obniżenia poziomu wód,
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na przystani flisackiej w Sromowcach Wyżnych – Kątach będzie polegało na likwidacji istniejącego szamba i podłączeniu instalacji ściekowej budynków do istniejącej sieci kanalizacyjnej. Dodatkowo zostanie wykonane odwodnienie powierzchni szczelnej

przystani flisackiej, które także zostanie przyłączone do powszechnej sieci miejscowości Sromowce Wyżne,

- termomodernizację budynków Parku wraz z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii, która będzie miała na celu wykorzystanie pozyskiwanej biomasy z nieleśnych ekosystemów lądowych i jej wykorzystanie do celów grzewczych w obiektach Parku. Zastosowanie tego systemu umożliwi wywóz niemal całej pozyskiwanej dotąd biomasy poza granice ekosystemów nieleśnych, przez co ograniczy to pozostawianie jej części na obrzeżach polan. Dodatkowym aspektem jest zmniejszenie nakładów publicznych środków finansowych na ogrzewanie budynków Parku oraz promowanie rozwiązań grzewczych alternatywnych wobec tradycyjnych sposobów zimowego opalania budynków. Dla celów tego rozwiązania planuje się budowę budynku wielofunkcyjnego, stanowiącego pelecarnię, w której będą wytwarzane pelety z biomasy pozyskanej w ekosystemach nieleśnych,

- remont młynówki przy dyrekcji Parku mający na celu poprawę gospodarki wodnej w otoczeniu dyrekcji, która jest zlokalizowana na miejscu byłych stawów. Aktualnie brzegi młynówki są zabezpieczone prowizorycznie betonowymi płytami, które pod wpływem wody ulegają przesunięciom. Planuje się zabezpieczenie brzegów młynówki trwałymi kształtkami oraz poprawienie przyczółków przepustów.

W załączniku 2 podano opis sposobów ochrony czynnej gatunków obejmujących zarówno zabiegi ochronne jak i monitoring o ile jest to monitoring „inwazyjny” tzn. wymaga np. odłowienia osobników czy zebrania okazów do oznaczenia.

Dla wybranych gatunków roślin, zwierząt i grzybów określono rodzaj zadań ochronnych oraz sposób prowadzenia zabiegów w ramach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej:

1) na obszarach objętych ochroną ścisłą

a) ochrona zwierząt

W celu ochrony borsuka (*Meles meles*) i jarząbka (*Bonasa bonasia*) przewidziano odstrzał pojawiających się na terenie Parku osobników jenotów (*Nyctereutes procyonoides*), które reprezentują inwazyjny gatunek obcy.

2) na obszarach objętych ochroną czynną

a) ochrona roślin

Ochrona polega na zabezpieczeniu puli genowej roślin wybranych gatunków roślin (gatunki rzadkie i zagrożone) poprzez ochronę *ex situ*. Część gatunków wprowadzana jest do hodowli w ogródkach przy pawilonach edukacyjnych Parku.

Planowane są zabiegi zmierzające do poprawy warunków siedliskowych dla pszonaka pienińskiego (*Erysimum pieninicum*) polegające na usuwaniu krzewów i wysokich bylin na wzgórzu zamkowym w Czorszynie (oddział 51). Zaplanowano również wykonanie zabiegów przeciwdziałających ocienieniu kęp jałowca sawiny (*Juniperus sabina*) rosnących na ścianie Facimiecha (oddział 21). Zabiegi polegać będą na obcięciu pojedynczych gałęzi drzew ocieniających poszczególne kępy oraz usunięciu krzewów w obrębie stanowisk. Niewielki zakres planowanych zabiegów pozytywnie wpłynie na warunki bytowania jałowca sawiny, nie będzie miał natomiast większego wpływu na inne elementy przyrody.

Ochrona czynna pozostałych gatunków roślin prowadzona jest poprzez ochronę ich biotopów i zaplanowana została w ramach zabiegów ochronnych w określonych typach ekosystemów,

b) ochrona zwierząt

Zaplanowano działania w stosunku do niepylaka mnemosyny (*Parnassius mnemosyne*) – występuje na terenie Parku w dwóch skupiskach: w masywie Trzech Koron i Macelaka. Ochrona tego gatunku realizowana jest poprzez utrzymanie odpowiednich biotopów, głównie łąk ziołoroślowych. Prace polegają na późnym koszeniu łąk i usuwaniu biomasy. Łąki ziołoroślowe wymagają koszenia co 2 lata, jednak ze względu na ochronę między innymi niepylaka mnemosyny i trzmieli (*Bombus* spp.) łąki te kosi się w systemie pół polany co rok. Szczegółowy zakres prac ujęty został w załączniku nr 2,

- płazy – w trakcie budowy w sąsiedztwie Parku zespołu zbiorników wodnych degradacji uległy naturalne miejsca rozrodu płazów w dolinie Dunajca. W związku z powyższym konieczne było wybudowanie zastępczych miejsc rozrodu płazów u ujścia Głębokiego Potoku do zbiornika wyrównawczego. Odtworzone zostało również oczko wodne na polanie Hałuszowska Sajba. Obecnie prowadzone prace polegają na utrzymaniu wymienionych miejsc rozrodu w należytych stanie, jak również prowadzone są obserwacje, jakie gatunki płazów przystępują do rozrodu. Najliczniej przez płazy w okresie rozrodu wykorzystywane są dwa stawki u ujścia Głębokiego Potoku. Przystępuje tu do rozrodu żaba trawna (*Rana temporaria*), ropucha szara (*Bufo bufo*) i zielona (*Bufo viridis*), kumak górski (*Bombina variegata*), traszki: karpacka (*Lissotriton montandoni*), górską (*Triturus alpestris*), grzebieniastą (*Triturus cristatus*) i zwyczajną (*Lissotriton vulgaris*).

W celu ochrony borsuka (*Meles meles*) i jarzabka (*Bonasa bonasia*) przewidziano odstrzał pojawiających się na terenie Parku osobników jenotów (*Nyctereutes procyonoides*), które reprezentują inwazyjny gatunek obcy.

3) na obszarach objętych ochroną krajobrazową

a) ochrona roślin

Ochrona polega na zabezpieczeniu puli genowej roślin wybranych gatunków roślin (gatunki rzadkie i zagrożone) poprzez ochronę *ex situ*. Część gatunków wprowadzana jest do hodowli w ogródkach przy pawilonach edukacyjnych Parku. Zabiegi polegające na poprawie warunków siedliskowych poprzez wycinanie krzewów oraz wspomaganie populacji naturalnych materiałem hodowlanym zaplanowano dla pszonaka pienińskiego (*Erysimum pieninicum*) i lilii bulwkowatej (*Lilium bulbiferum*). Dodatkowo w ramach kontynuacji współpracy z Ogrodem Botanicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie planuje się pozyskanie wybranych gatunków roślin pienińskich, hodowanych w ogródkach przy obiektach Parku. Uprawa roślin *ex situ* daje możliwość ochrony puli genowej placówce posiadającej doświadczenie w uprawie roślin.

b) ochrona zwierząt

- ochrona płazów – w rejonie Sromowiec Kątów prowadzone są prace mające na celu ochronę szlaku migracji płazów, głównie ropuchy szarej (*Bufo bufo*). W okresie wiosennej migracji wzdłuż drogi powiatowej rozstawiane są siatki, których zadaniem jest zatrzymanie migrujących płazów. W okresie migracji codziennie wykonywane są co najmniej dwie kontrole siatek a migrujące płazy przenoszone są przez drogę. Dzięki podjętym działaniom śmiertelność płazów ograniczona została do około 5%. Zaplanowano również utrzymanie kompleksu dwóch stawów u ujścia potoku Głębokiego, służących jako miejsca rozrodu. Prace polegać będą na bieżącej konserwacji oraz wykaszanie roślinności zarastającej brzegi. Prowadzona będzie również obserwacja gatunków przystępujących w nich do rozrodu oraz wykonanie dokumentacji fotograficznej,

- ochrona ptaków – co roku przy osadach Parku wykładana jest karma dla ptaków. Dokarmianie ma za zadanie wspomóc przetrwanie zimy ptaków związanych z siedzibami ludzkimi jak również jest formą bliższego poznania tej grupy zwierząt. Nie wyklada się karmy w terenie, jak również osoby przystępujące do karmienia ptaków zobowiązane są do jej kontynuowania przez całą zimę.

W celu ochrony borsuka (*Meles meles*) i jarzabka (*Bonasa bonasia*) przewidziano odstrzał pojawiających się na terenie Parku osobników jenotów (*Nyctereutes procyonoides*), które reprezentują inwazyjny gatunek obcy.

4) monitoring

Lista gatunków oraz biotopów objętych monitoringiem wytypowana została w ramach prac nad projektem planu ochrony Parku na lata 2012-2031. Na bazie tego dokumentu opracowana została „Koncepcja monitoringu w Pienińskim Parku Narodowym”, w której określono harmonogram czasowy monitoringu oraz instytucję lub osobę wykonującą. Zaplanowane do monitorowania gatunki i zbiorowiska pokrywają się w większości z gatunkami i siedliskami, które wymagają monitoringu na podstawie dyrektywy siedliskowej lub ptasiej i są związane z siecią Natura 2000.

Prace obejmować będą:

a) monitoring roślin i grzybów

W projekcie planu ochrony na lata 2012-2031 wybrano tzw. gatunki specjalnej troski. Dodatkowo dla każdej grupy systematycznej wytypowano również najcenniejsze biotopy, tzw. biotopy specjalnej troski. Do głównych celów monitoringu należy rozpoznanie rozmieszczenia poszczególnych gatunków i określenie ewentualnych zagrożeń, a w przypadku gatunków objętych ochroną czynną określenie skuteczności prowadzonych zabiegów ochronnych. Monitoring skupia się na biotopach specjalnej troski, obejmuje również potencjalne miejsca występowania gatunków objętych monitoringiem.

b) monitoring zwierząt

Lista gatunków zwierząt objęta monitoringiem wytypowana została w ramach prac nad projektem planu ochrony Parku na lata 2012-2031 (jest to tzw. lista gatunków specjalnej troski). Do głównych celów monitoringu należy rozpoznanie rozmieszczenie poszczególnych gatunków i określenie ewentualnych zagrożeń a w przypadku gatunków objętych ochroną czynną określenie skuteczności prowadzonych zabiegów ochronnych. Szczegółowość prowadzonego monitoringu jest różna w zależności grupy taksonomicznej. W stosunku małych zwierząt np. bezkręgowców najczęściej chodzi o potwierdzenie występowania gatunku, rzadziej jest możliwe określenia zagęszczenia (np.: trzmieli *Bombus* spp. na 100 m² łąki) lub liczebności. Dla rzadkich gatunków ptaków dąży się do określenia liczebności lokalnej pienińskiej populacji. Dla gatunków objętych ochroną strefową dodatkowo określany jest sukces lęgowy. W przypadku nietoperzy monitoring ogranicza się do kontroli w okresie zimy miejsc hibernacji. Dodatkowo planuje się w oparciu o odłów i zbiór owadów o znaczeniu gospodarczym – kornik drukarz (*Ips typographus*), rytownik pospolity (*Pityogenes chalcographus*), drwalnik paskowany (*Trypodendron lineatum*), *Cephalzia* spp.) – prowadzić ich monitoring w ekosystemach leśnych.

Załącznik nr 4 dzieli obszar Parku ze względu na objęcie różnymi rodzajami ochrony. Podział ten jest oparty na projekcie „Planu ochrony Pienińskiego Parku Narodowego na lata 2012-2031 ” wykonanym przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Krakowie wg stanu na 1stycznia 2010 r. Zaplanowany podział Parku na różne rodzaje ochrony jest kontynuacją kilkudziesięcioletniej tradycji. Grunty objęte ochroną ścisłą koncentrują się w części wschodniej Parku objętej ochroną od 1932 r.

W załączniku 5 określono w formie tabelarycznej obszary i miejsca udostępnione w celach naukowych, edukacyjnych, kulturowych i turystycznych, oraz maksymalną liczbę osób mogących przebywać w tych miejscach. W zadaniach ochronnych nie wprowadzono limitu osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu Parku, udostępnionym dla realizacji wskazanego celu. Wynika to z trudności w egzekwowaniu takiego limitu. Teren parku jest dostępny przez wiele dróg i ścieżek, a ponadto w aż 42 % stanowi własność prywatną.

Realizacja zadań ochronnych określonych w załącznikach do niniejszego zarządzenia może być dostosowana do konieczności usuwania negatywnych skutków zjawisk żywiołowych w parku narodowym.

W projekcie zadań ochronnych na 2014 r. w stosunku do zadań ochronnych z 2013 r., niewielkim zmianom ulega zakres i lokalizacja prac, nie ulega natomiast zmianie powierzchnia gruntów podlegających ochronie ścisłej, czynnej i krajobrazowej. Dodatkową grupę zagadnień stanowią zamierzenia inwestycyjne zlokalizowane głównie w obszarach objętych ochroną krajobrazową, które mają na celu zmniejszenie wpływu działalności Parku na środowisko (uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, korzystanie z odnawialnych źródeł energii).

Wykonanie zadań ochronnych przyczyni się nie tylko do zachowania walorów przyrodniczo-krajobrazowych, odtworzenia zniekształconych lub znikłych ogniw rodzimej przyrody, ale również do utrzymania w należytym stanie infrastruktury, jaką dysponuje Park.